

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Čuvajte Jugoslaviju!

Izlazi svakog petka • Godišnja pretplata 50 din. • Uredništvo i uprava Prestolonaslednikov trg 34 • Adresa za pošiljke: Poštanski fah 342 • Telefon uredništva 30-866 i 26-105, uprave 30-866 • Račun Poštanske štedionice br. 57-686 • Oglasi po ceniku •

Beograd, 22 decembar 1939

God. X • Broj 51

BRAĆI U BANOVINI HRVATSKOJ

Vesti koje smo objavili u prošlom i pretpošlom broju, o proslavi Dana ujedinjenja u raznim krajevima Banovine Hrvatske, imaju sve jedan refren: da je na proslavi učestvovao sve do jedan, od pravih Sokola i ubeđenih Jugoslovena; da su došli čak i oni, koji su ranije izbegavali svečanosti; da je — i pored toga što je po neki konjunkturist, ili slabić otpao (Bogu hvala!) — poseta bila još veća nego ranijih godina; a što se oduševljenja i borbenosti tiče, da je ono bilo pogotovo snažno i jače nego ikad. Sve se to dogodilo, i pored činjenice, da je gotovo u svima mestima te Banovine bilo zabranjeno Sokolima da javno nastupe; da im nije bilo dozvoljeno nošenje odora i priređivanje povorki: kao i pored činjenice, da su im u mnogim mestima uprljani ili pocepani plakati, da im se pretilo napadajima itd. Bilo je doduše slučajeva, da su neke manje jedinice, usled prejake presije, proslavu obavile tiho i skromno, ali je zato veći deo jedinica proslavu izveo na najsvečaniji način, kao da su naša braća htela da, baš u današnjim teškim prilikama pokažu svima protivnicima, da su u nevolji još odlučniji nego li u dobru, i da nema te sile koja može da im oduzme veru u pobjedu jugoslovenske misli.

Naročito su lepe proslave priređene u mestima sa čisto hrvatskim, ili sa pretežno hrvatskim stanovništvom, kao što su Zagreb, Split, Murter, Čakovec, Dubrovnik, Nova Gradiška, Šibenik, Sušak, Rab, Kaštel Sućurac, Ložišće, itd. I sve to čini našoj braći Hrvatima, čiji položaj je danas najteži!... Jer, dok se u pogledu zakonske zaštite, o Srbe u Banovini Hrvatskoj otmilju gotovo sve srpske stranke, pa se baš zato, sa strane protivnika, ne prestano naglašava da »Srbi u Banovini Hrvatskoj nisu progone-njeni«, — o Hrvatima, Sokolima i Jugoslovenima, malo ko na žalost vodi računa, pa su baš zato protivnici i uperili na njih sve strele, smatrajući ih u neku ruku kao »vogelfrei«. Jedino je Sokolstvo shvatilo stvar ispravno, — da su baš ti Hrvati, Sokoli i Jugosloveni (koje ne valja nikako mešati sa šaćicom konjunktur-nih »Jugoslovena«) bili i jesu najizrazitiji pioniri i radnici za jugoslovensku misao: da većina njih pripada starim borbama, još iz austrijskih vremena, i da baš oni trebaju pažnje i ljubavi u današnjim prilikama, kad im se mnogi bivši austrijanci, ili italijanaši, pod maskom hrvatstva, osvećuju za njihovo rodoljublje; i kad ih političke partije, zbog toga što ne predstavljaju naročito velik i kompaktan broj kuglica, i što im smetaju kod nagadanja sa protivnom stranom, tretiraju kao nepotreban balast.

Držanje hrvatskih Jugoslovena, prilikom Praznika Ujedinjenja, pokazalo je još jednom, koliko su ti prokušani borci ostali nepokolebljivi! Bilo je ljudi koji su se bojali, da će — ogorčeni što su gonjeni s jedne strane, a s druge strane napušteni — ti Hrvati-Jugosloveni dignuti razočarano ruke od svega; ali je njihova svest, koja je izdržala već austrijske progone, toliko jaka, da su oni, bez obzira na sve politikante, i ostajući verni sokolskom duhu, osetili, da još jedanput moraju da prime na sebe teret borbi i da još jedanput treba da se žrtvuju za pobjedu zavetne misli, bez obzira na progone i nerazumevanja.

Utešljiva je ta činjenica i predstavlja najbolji odgovor onima, koji su se nadali, da će Sokolstvo u Banovini Hrvatskoj »samo od sebe likvidirati«, zajedno sa jugoslovenstvom. Ako je nekome moglo izgledati, pred par meseci, da se jugoslovenstvo osetilo u krizi u Banovini Hrvatskoj, Prvi decembar je najbolje pokazao da je ono već tu krizu prebrodilo i da je, očistivši se od parazita, stupilo u fazu kompaktne i pune elana borbe. Ko je, naprotiv, u krizi, to je protivna strana, — već rascepkana na desetak frakcija u svakom mestu, već posvađena oko grabljenja položaja, već razočarana što »Hrvatski junak« i slične organizacije postoje samo na papiru, i već ohladnела od mnogih usijanosti, uviđajući iz dana u dan, da bez jače zajednice sve škripi i da nikako ne ide kako treba...

Ne govorimo to iz zluрадosti, već iz želje, da iskustva dovedu do zdravijeg gledanja i do trezvenijeg rada. Hrvati Sokoli i Jugosloveni, će sve učiniti da ta trezvenija shvatanja pobjede, bez mržnje prema ikome i spremni da pomognu dobroj stvari, u Banovini Hrvatskoj, jednako kao i u ostaloj Jugoslaviji. Neka je, dakle, našoj braći Sokolima u Banovini Hrvatskoj hvala čitavog jugoslovenskog Sokolstva, za njihovo držanje, — i neka im je sretan Božić, pun nada i vere u bolja vremena!

Za sokolsku štampu!

Celjsko »Nova Doba« piše o sokol-skoj štampi i kaže:

»Sokolski Glasnik« se u ovoj godini tako visoko podi-gao, da smo na nj ponosni! U-redništvo je u odličnim stručnim rukama, pa često čitamo u dru-gim novinama pojedine odlomke članaka, iz našega saveznog gla-sila.

»Soko« je namenjen sokol-skoj prosveti, vežbačima, vežba-

čicama i naraštaju. U svakom broju donosi poučne članke i o-snove za sokolski prosvetni rad, zatim telesno-uzgojno gradivo, a treći deo je posvećen naraštaju. Saraduju poznati sokolski ideolo-zi i tehničari.

Deci je vrlo omiljelo glasilo »Naša Radost«, sa mesečnim prilogom »Našim mališani-ma«. Zato neka roditelji pret-plate za svoju decu ovaj list, koji stoji godišnje samo 10 di-nara.

Protiv destruktivnih pojava

Napadajući komuniste i frankov-ce, Dr. Krnjević je, u nedav-nom govoru u Varaždinu, na više mesta aludirao i na »ljude, koji su se skrivali pod raznim jugosloven-skim imenima, a sada prilaze crve-nima«. I nije to prvi put da se na-cionalnim Jugoslovenima, pa i Soko-lima, prišiva veza sa komunizmom, u čemu se naročito ističu »Hrvat-ska straža« i »Slovenec«.

Što se ova dva poslednja lista ti-če, ne bismo se trudili da im odgo-varamo, pogotovo kad se zna, kakva su destruktivna sredstva klerikalci i frankovci upotrebljavali, u borbi protiv jugoslovenstva; pa da takva vrst harange nije ni mogla da do-nese druge plodove, nego što je boljševizam... Ali kad se to provla-či i sa odgovorne strane u HSS, on-da moramo najodlučnije protestova-ti protiv takvih kleveta! Jer Jugoslo-veni, ni danas, kada su izloženi pro-gonima i otpuštanjima u Banovini Hrvatskoj ne prelaze u negativnost, već ostaju nepokolebljivo na kon-struktivnom terenu, boreći se za zdrav poredak, za nacionalno, držav-no i dinastičko vaspitanje, i za de-mokratski napredak; što je sve uda-čeno od destruktivnosti, daleko vi-še nego li rad bilo koje druge grupe. Boljševizam i destruktivnost šire se naprotiv bezakonjima i napadaji-da, kao što je najnoviji (i opetova-ni!) palež sokolane u Komizi; ili ne-kaznjeni napadaji na mirne građane Sokole; ili cepanje venaca, položenih u čast mrtvih rodoljuba itd. I kad bi bilo dovoljno razbora, voćstvo HSS bi trebalo radikalno da stane na put takvim pojavama, koje samo idu u prilog rovanjenjima s desna i s leva. Jer, — kad bi prestali da gledaju partizanski i kad bi se postavili na gledište odgovorne i narodne politi-ke, — gospoda bi morala da uvide, da od jugoslovenskih Sokola, kojima je Jugoslavija iznad svega, ne može biti štete ni Banovini Hrvatskoj, koja je također deo Jugoslavije, nji-ma isto tako mio kao i svaki drugi.

U borbi protiv negativnih struja treba da se slože sve pozitivne sna-ge, ali se cilj neće postići, ako se komunizam pobija samo onda, kad ne glasa za jedinstvenu listu, i ako se na drugoj strani tolerira, pa čak i podupire — preko stalne harange u štampi — stvaranje nereda i be-zakonja iz vlastitih redova.

Ministar G. Tomić u novosadskom Sokolu

Ministar za fizičko vaspitanje na-roda, g. Jevrem Tomić, posetio je so-kolsku župu i društvo Novi Sad, 14 o. m. U spomen domu — sokolani dočekali su g. ministra predstavnici župe i društva, na čelu sa starešinom br. I. Pavlasom, a u ime petrovara-dinskog društva, br. Višošević. G. ministar razgledao je sve prostorije spomen-doma, zadržavši se poduže u vežbaonici i posmatrajući vežbače.

U čast g. ministra priređena je svečana večera.

SVOJ BRAĆI SOKOLIMA I SVIMA NAŠIM ČITAOCIMA KATOLIČKE VEROISPOVE-STI NAJSRDAČNIJE ČESTITA-MO SRETNE BOŽIČNE PRAZNIKE!

Национална читанка

I. Jugoslovenska kulturna misao

Под културом ћу овде подразу-мевати само уметност, знаност и филозофију. Како ове гране има-ју извесне додирне тачке, то ћу на почетку, као увод, дати неку врсту опште теорије југословенске кул-туре. Зато ће ова глава имати о-дељке: 1) Општа теорија југосло-венске културе, 2) Проблем југо-словенске уметности, 3) Проблем југословенске знаности и 4) Про-блем југословенске филозофије.

1. Општа теорија југословенске културе.

Како једна грана уметности, по-езија, има са знаношћу и филозо-фијом исто изражајно средство: језик, од чега се сви подједнако служе писмом, то ћу ова два про-блема наше културе дати прво. Према томе на почетку ће бити: 1) Питање југословенског књи-жевног језика и 2) Питање југо-словенског писма.

Суштина проблема југословен-ског књижевног језика је у томе да, слично Италијанима, Немцима или Французима, и ми Југослове-ни дођемо до једног књижевног језика. Тај је проблем постављен још у 16 столећу, у доба словен-ачко-хрватске реформације. Али наш историјски развој довео је до наше три књ. језика: бугарског, српскохрватског и словеначког. Ми се данас с том повесном чи-њеницом морамо помирити и оста-вити пуну слободу свакоме од њих. Настаје сад питање, да ли се циљ, који се некад мислио посе-тићи путем једног језика, може по-стићи и путем нашег језичног трој-ства?

Суштина проблема југословен-ског писма састоји се у томе, да се сви Југословени служе само јед-ним писмом, па или латиницом или ћирилицом. У најгорем случају морамо код себе искоренити »аз-буку нетрпељивости«, које још у-век има и то у великој мери.

Југословенски књижевни језик и југословенско писмо по с би ни-су циљ, они су само средство ко-јим би се имало доћи до једин-ства културе. То наше културно јединство потреба је првенствено саме културе, јер без јединства нема величине наше културе. Ту величину осигурава велика број-ност нашег југословенског народа, јер ће више умова дати више ду-ховне снаге, а више потрошача културних т-ковина више матери-

јалних средстава — за стварање и изграђивање једне високе култу-ре. Ово ће бити рассмотрено као посебно питање, под насловом: У-слов велике југословенске културе.

Културно јединство је један ва-жан чинилац у нашем изграђива-њу као нације. Стварно, без јед-не културе нема ни једне нације. Овде сад долази питање јединства југословенске културе не као циљ, него као средство у изграђивању југословенске нације. Оно ће бити рассмотрено под насловом: Услов велике југословенске нације.

Ми смо у култури доста заоста-ли иза великих европских народа. Неки су од њих хтели да томе виде узрок у нашој побожној не-способности за културу. Колико смо заиста ми способни за кул-турно стварање и имамо ли у сво-јој досадашњој историји доказа који нам дају право да тежимо стварању једне високе југословен-ске културе? То ће питање бити рассмотрено као: Културне способ-ности Југословена.

Наш културни развој вршио се под упливом »Истoka« и »Запа-да«, те смо добили неку врсту двојности наше културе. То ће бити: Двојност југословенске кул-туре.

Ми имамо доста примеса туђих суседних култура. Много је туђе постало саставни део нашег дру-штвено-културног живота и ми га више не осећамо као туђе, иако је оно и даље неприродна нараслина на нашем народном организму. И-ма доста туђег што се на први мах види да је страни и да није наше. Од тих туђих елемената ми мора-мо очистити свју културу и она мора бити чиста, словенска. То ће питање бити рассмотрено под на-словом: Чистунство југословенске културе.

Дакле, имали би, као општу те-орију наше културе, ова питања:

- 1) Питање југословенског књи-жевног језика
- 2) Питање југословенског писма
- 3) Услов велике југословенске културе
- 4) Услов велике југословенске нације
- 5) Културне способности Југо-словена
- 6) Двојност југословенске кул-туре
- и 7) Чистунство југословенске културе.

Р. Павић



Ministar g. Tomić, arh. Smiljanić i pukovnik D. Pavlović na svečanom za-tvaranju prednjačkog tečaja za predvojničku obuku.

Uloga župskih putujućih prednjaka

Prilikom tečaja u Beogradu

Skoro mesec dana proveli su u Beogradu predstavnici svih naših sokolskih župa. I to predstavnici onoga pravog apostolskog rada, — rada na terenu. Rada, koji iziskuje poznavanje sokolske ideje, organizacije, administracije, istorije i književnosti. Koji iziskuje potpuno poznavanje sokolskog sistema i sokolske metodike, poznavanje sprava, vežbanih i vežbališta, anatomije, higijene, fiziologije, prve pomoći i svega onoga što je u obilnom programu sokolskog vaspitanja predviđeno.

Ti sokolski apostoli došli su u Beograd, da na vrelu sokolskome, u sedištu Saveza, oplemene duše; da obnove svoje znanje, da ga korisno mogu dalje predavati.

A težak je i naporan njihov rad. Toga mora da je svestan svaki naš član. Od njih se traži, da pored svoga, stručno-vaspitanog rada, predstavljaju u jedinici i župskog starešinu, i sve funkcionere. Oni moraju da znaju, pored svih vežbi i takmičenja, za sve kategorije, — još i sav upravni, organizacioni, tajnički, prosvetarski i gospodarski posao. Oni mora da znaju kako se postiže skraćeno vojno roka, kako se dobavljaju voćke, sadnice, ugali, plugovi; kako se ispunjavu pojedini izveštaji: tehnički, tajnički, prosvetarski itd. I još mnogo i mnogo toga...

Braćo, župski prednjaci! — Vi pioniri sokolskoga rada, mi znamo za vaš teški, ali uzvišeni poziv. Mi smo svesni koliko vi truda i volje ulažete; koliko ste prednjaka odgojili, koliko ste sletova i utakmica organizovali. Mi znamo, koliko ste hiljada kilometara prevalili u tom svom poslu; vrlo često pešice i na mazgi, na jedra i na vesla. Znamo i to, da ste svoje porodice same ostavljali, dok ste bili na terenu, po mesec, a nekada i više meseci. I još mnogo toga znamo, kao i to, da je velik deo uspeha župe plod vašega rada i znoja.

Znamo i to, da ste od svojih malih plata često kupovali i magnezijum i sveću i kredu, — u siromašnim sokolskim jedinicama; da ste čistili vežbanišnice, kopali vežbališta i noćivali na strunjači.

Sve mi to znamo i dičimo se što vas takve imamo!

Ovih par reči, neka vam kao priznanje i podstrek posluže u vašem daljem radu. Da znate sav, napred spomenuti rad i napore, zna čitava sokolska Jugoslavija. On je drugima za primer, a Sokolstvu na čast!

Sada, kada ste došli, da kroz mesec dana upoznate i naš rad na narodno-odbranbenom vaspitanju, pođite u svoje župe, društva i čete, sa

Svečani završetak narodno-odbranbenog tečaja

U subotu, 16. decembra pre podne, u velikoj dvorani Sokolskog doma Kralja Aleksandra u Beogradu, obavljen je svečani završetak sokolskog narodno-odbranbenog tečaja za predvojničku obuku, za župske prednjake, koji je održao Savez Sokola K. J. Kao što smo već u prošlom broju kazali, tečaj je trajao preko mesec dana i pokazao je vrlo dobre rezultate, tako da će prednjaci koji su ga završili biti sada upućeni u svoje župe, gde će organizovati slične tečajeve za društvene prednjake; da bi se tako narodno-odbranbeno vaspitanje proteglo na čitavu zemlju.

Svečanom završetku tečaja prisustvovao je ministar za fizičko vaspitanje naroda, g. Jevrem Tomić, u pratnji načelnika Ministarstva, g. M. Aračića. U ime komandanta Beograda prisustvovao je general g. B. Vrbica; u ime inspektora pešadije, pukovnik R. Popović; a u ime upravničke Vojne akademije, pukovnik G. Martinović. Sa strane Saveza Sokola prisustvovalo je više članova Izvršnog odbora, sa zamenikom starešine, Milivojem Smiljanićem na čelu. Pored toga su ovom svečanom činu prisustvovali oficiri nastavnici ovog tečaja, artiljerijski pukovnik D. Pavlović, kapetan A. Glušić, kapetan D. Savić, kapetan Pantelić i poručnik Grujičić; a strojem vojnika-sokola komandovao je kapetan, S. Grujičić.

U ime Saveza Sokola uzeo je reč zamenik starešine, brat Milivoje Smiljanić i sakupljenim tečajcima kazao, između ostalog:

»Vi kao sokoli svesni ste velike dužnosti svakog pojedinca, sina ove zemlje. Svesni ste sa koliko je žrtava ova zemlja stvorena. Vi znate da vam je najveća dužnost održanje zemlje u celini i njeno čuvanje od svakog neprijatelja, ma od kuda on dolazio. Najveća je sada vaša dužnost osposobiti se za odbranu zemlje. Naša slavna vojska, koja je sve dala u prošlosti, stara se da budemo dostojni svih učinjenih žrtava.

Od svih dužnosti najveća je odbrana zemlje. Uz ostale sokolske dužnosti uzeli ste i ovu. U ime Saveza sokola Kraljevine Jugoslavije zahvaljujem vam kao i svoj g. oficirima i braći, koja su uložila trud za uspeh.

Postrojenim Sokolima vojnicima prišao je zatim ministar, g. Jevrem Tomić, pa je i on najsrdačnije čestitao, i kazao:

visoko izdignutim sokolskim barjakom, i kažete im da vi, župski prednjaci, niste još posustali, naprotiv, da ste se osvežili na sokolskom izvoru, i da ste došli da i njih osvežite. Spremajte tiče sokoličke za veliki »Petrov sokolski slet!« — Zdravo! Ivan Sedlaček

»Poznato je, da je jedna vojska dovoljno snažna ako i narod stoji na visokom moralnom i nacionalnom stupnju. Kakav nam narodni moral, takva nam mora biti i odbrana zemlje. Zbog toga ja pozdravljam vaš rad. Kada odete na teren vaša će dužnost biti da podižete duh i moral, kako bi i današnji vojnici bili u tradiciji stare i slavne srpske vojske. Ja sam uveren da ćete vi taj moral uneti i čestitam vam na radu.

Sokolski prednjak iz Banja Luke, inače rodom iz Šoštanj, u Dravskoj



banovini, Miloš Volk, odgovorio je na te pozdrave, izjavljujući, da će od svega srca raditi na narodno-odbranbenom polju, videći u tom dobro Kralja, Jugoslavije i Sokolstva.

Na koncu je brat Ivan Kovač, načelnik Saveza SKJ, u ime Saveznog Načelnništva, proglasio, da je ovaj prvi tečaj uspešno zaključen i time je svečanost završena.

Radništvo i Sokolstvo

Prošlog meseca održala je godišnju skupštinu slovenačka radnička organizacija, Narodni strukovni savez, pod predsedanjem svog potpredsednika, Dr. Jože Bohinjca, koji je u pozdravnom govoru veličao jugoslovensku misao, kojoj je radništvo Narodnog strukovnog saveza veran pobornik, kroz gotovo četrdeset godina opstanaka.

Dr. Bohinjec je posebnu pažnju posvetio odnosu radništva prema Sokolstvu, napominjući, da većinu članstva sokolskih jedinica u Sloveniji sačinjavaju radni slojevi, što je najbolje jamstvo za uzajamian rad u neprestanoj borbi za bolji život radnog naroda. Čim je tešnje zblíženo radništvo u svom radu sa viteškom sokolskom organizacijom, tim su veći izgledi za konačni uspeh naše narodne misli. Duša slovenačkog radnika mora biti što uže povezana sa plemenitim nastojanjima Sokolstva. Slovenački radnici nisu izgubili veru u istorijsku misiju slovenskih naroda, pa pozdravlja radničke organizacije i kod ostalih slovenskih naroda, napose kod braće Čehoslovaka.

Reči Dr. Bohinjca bile su od prisutnih pozdravljene sa srdačnim ovacijama jugoslovenskom Sokolstvu.

Kratke vesti iz našeg Sokolstva

Sokolsko društvo u Velikoj Kikindi priredilo je u subotu sokolsko veče, u okviru Petrove petoljetke. Veče je posetilo preko 150 članova, koji su sa pažnjom saslušali govor starešine, brata Dr. Bojanića. Sa najvećom pažnjom saslušano je pismo Čehoslovačkog poslanika u Parizu, O-suskog, koje je uputio Sokolstvu i građanstvu Velike Kikinde, zahvaljujući na gostoprimstvu, ukazanom izbeglicama iz Čehoslovačke, u martu o. g. Brat Ćirilov govorio je o Nedelji sokolske štampe i o prosvetnom radu, posle čega su diletanti prikazali komad »Moravku«, od M. Sretenovića.

Društvo priređuje uspela predavanja za članstvo i građanstvo. Do sada su održala predavanja braća A. Petrović, o životnoj snazi naše rase i Dr. M. Belanić o temi: »Zašto se narodi teško sporazumevaju«. Pozorišni oteak prirediće predstavu Čehovljeve komedije »Medved«.

U Beogradu je umrla, 15. o. m. sestra Dušanka V. Komnenović, bivša načelnica Sokolskog društva Beograd V, u 24 godini života. Koliko je bila voljena i cenjena, zbog svog rada, pokazalo se i na sahrani, koja je obavljena uz učešće velikog broja Sokola iz Beograda, u nedelju.

Sokolsko društvo Trogir, ostalo je bez dvojice odličnih sokolskih radnika, br. Gregovića Bože, potstarešine i dugogodišnjeg načelnika, koji odlazi u Smederevo, i br. Nikolić Vasilija, tajnika, koji je premešten u Niš. Trogirski sokoli priredili su tom prilikom oproštajno veče, koje je posetio veliki broj članstva srdačno se oprostivši sa braćom Gregovićem i Nikolićem, i sa sestrom Fany Gregović, koja je bila duša svih muzičkih priredaba u društvu. Braći neka je od srca hvala!

Pretprošle nedelje je umrla u Ormožu, vredna sokolska i nacionalna radnica, s. Olga Šijančeva, koja je čitav život kao učiteljica posvetila uzgoju omladine u školi i Sokolani. Ormoški Sokoli odali su joj dostojnu počast na pogrebu, pored velikog broja ostalog građanstva. Nošena je i naraštajaska zastava, kojoj je pokojnica kumovala. U ime Sokola govorio je brat Ban, ml., a u ime naraštajki s. Izlakarjeva.

Javlja nam iz Sinja, da su protivnici Sokolstva, nakon neuspelog pokušaja da društvu oduzmu dom, počeli sa fizičkim napadajima na članstvo. Tako je 7. o. m. napadnut br. Nikola Šego, pred sokolanom, od strane članova »Seljačke zaštite«, koji su ga vrlo teško povredili. Ovaj napadaj izazvao je jednodušnu osudu,

ne samo kod naše braće, kojima se i dalje preti, već i kod ostalog poštenog građanstva.

Sokolsko društvo Zagreb II postavilo je za tajnika brata Jocu S. Mičića, mladog i zanosnog sokolskog radnika, koji daje nade, da će društvo dobiti u njemu valjanog saradnika, u današnjim teškim vremenima, kada treba izdržljivosti i zanosu.

Sokolsko društvo Karlovac ima lutkarsko pozorište, koje je u novembru vrlo živo radilo. Odigrana su četiri komada: »U Začaranom šumi«, »Crni Labud« (kod kojeg je prikazivan film »Crvenkapica«), »Zlatno jaje«, a četvrti »Divkonjič«. Komadi su uspeli, zahvaljujući spremnosti režisera i glumaca; a prihod je bio dobar. Za rad pozorišta može se zahvaliti braći i sestrama iz naraštaja i članstva, koji sve svoje slobodno vreme provode u tom poslu.

Obmejna Sokolska četa Mala Nedelja deluje kljub sedanjim teškim prilikom veseostrano zadovoljivo. Tokom leta je dogradila u okviru S.P. P svoj dom, ki je kljub priprostosti lahko vzor sličnim stavbama na podeželju. Državni praznik je proslavila četa skupno s šolo, gasilci in domačo godbo v domu zelo lepo. 3 decembra se je vršila svečana Akademija v polni dvorani. Na Akademiji so nastopili vsi telovadni oddelki, kar je za podeželje vsekakor razveseljivo in pohvalno. Za Miklavža je bila sokolska deca kakor običajno obdarovana. Na Štefanovo pripravljala četa božično prireditev, za Silvestrovo pa običajno Silvestrovo zabavo. Le tako naprej!...

Sokolsko društvo Tomaševac potrebuje nove, ili bilo polovne vežbačke sprave: 1. kom. jarac, 1. kom. strunjača, 1. kom. drvene karike — krugove i obična otkočna daska. Koje društvo bi htelo ove sprave da proda, neka izvesti Sokolsko društvo Tomaševac, župa Petrovgrad.

SVEČANA AKADEMIJA SOKOLSKJE ŽUPE BEOGRAD

U subotu, 23. decembra u 16 časova, sokolska župa Beograd priređuje svečanu sokolsku akademiju u čast gostiju Njegovog Veličanstva Kralja Petra II, pozvanih iz sedišta svih banovina i Beograda, na proslavu Materica u Dvoru. Akademija će se održati u Narodnom pozorištu, kod Spomenika. Ulazne cene su veoma popularne, od 3 do 25 dinara, a mogu se dobiti u kancelariji Sokolske župe, Balkanska 17, telef. br. 30610 i kod Milutina Mitrovića, juvelira, Terazije 22. Preporuča se svima da ulaznice nabave na vreme!

Nacrt sletske scene (1804 — 1918)

Za Svesokolski slet u Beogradu, g. 1941.

Da bi naši tehničari, prosvetari i ostalo članstvo dobili približnu sliku Sletske scene »1804—1918«, koja bi imala da se prikaže prilikom glavnih sletskih dana, 3—4 puta, rešili smo, da idejnu skicu te scene objavimo onako, kako ju je zamislio i obradio br. prof. Bogoljub Krejčik, potpredsednik Saveznog prosvetnog odbora.

Objavljujući ovaj prvi krokli sletske scene, mi u isto vreme molimo svu braću i sestre, kojima uspeh pretstojećeg sleta leži na srcu, da nam dostave svoju kritiku i svoje primedbe, kako na sadržinu tako i na broj učesnika, vreme trajanja i sve ostalo. Sva-ka dobronamerna sugestija biće sa zahvalnošću primljena i po mogućnosti sprovedena.

Takve sugestije treba slati Sokolskom Savezu (na ruke brata ppredsednika Saveznog prosvetnog odbora).

PREDIGRA

I. — Dolazak Slovena na Balkan
Miroljubiv narod seljaka i ratara dolazi sa severa i severoistoka na bal-

kansko poluostrvo, obučen u živopisnu narodnu nošnju, noseći u rukama kose, srpove, motike i sl.

Na čelu povorke donesena je vatra sa starog slovenskog ognjišta, iz Vojke. Kada je zapretano novo ognjište, u sredini nove postojbine Jugoslovena, pojedina plemena uz pesmu, igru i svirku raznose vatru u nove pokrajine. Stvaraju se nova ognjišta.

Radni narod je zaposeo područje, koje jasno ocrtava granice današnje Jugoslavije i mirno obavlja svoj posao. (Simbolična vežba poljskim alatima, a na Primorju još i veslima).

Brojno učestvovanje: Načelno stanoviti je, da u sceni učestvuju samo pripadnici beogradske župe i najbližih sokolskih župa, tako da bi župa Beograd dala oko 800 »naroda« (žene, deca, starci u narodnom odelu). Među »narodom« i oko 300 preobučenih vojnika, i 300 vežbača. Župa Novi Sad daje 200 vežbača; Petrovgrad i Osijek po 150, a Kragujevac 100 vežbača.

Ovo načelno stanovište doneseno je stoga, da bi učestvovanje vežbača u sceni bilo što sigurnije. Raspored: Vežbači iz župe Beograd (200) zauzima-

ju centralni deo (beogradske pašaluk). Vežbači iz župe Novi Sad (200) zauzimaju prostor Predkumanovske Srbije; župa Kragujevac (100) prostor Južne Srbije i Crne Gore; župa Petrovgrad (150) prostor Vojvodine i Bosne; župa Osijek (150) prostor Hrvatske i Slavonije; župa Beograd (100) s veslima, prostor Primorja.

U prvom delu prologa učestvuju sav »narod« i svi vežbači (kao i vojnici preobučeni u »narod«) te zauzimaju prostor prema gornjem rasporedu.

800 + 300 + 200 + 150 + 150 + 100 = 1.700 učesnika.

Trajanje radnje: Svega 10 minuta.

II. — Najezda neprijatelja — Kosovska tragedija

Sa jugoistoka, severa i severozapada nailaze zavojevači (na konjima i pešice), koji razgone miroljubiv slovenski narod. — Ovde prikazati u granicama mogućnosti i Kosovsku tragediju.

Uskoro na sletištu, umesto živopisnih nošnji, sve je zavijeno u crno! Glas narodnog pevača: (Aluzija na izdajstvo):

»Bog ubio Vuka Brankovića!
On izdade na Kosovu cara

I pogibe Srpski Car Lazare,
I njegova sva izgibe vojska,
Sedamdeset i sedam hiljada:
Sve je sveto i čestito bilo,
I milome Bogu pristupaćno!
(»Boj na Kosovu«).

Pojavljuje se Kosovka devojka. Čuje se glas vile:

»Uranila Kosovka devojka,
Uranila rano u nedelju,
U nedelju prije jarka sunca;
Zasukala bijele rukave,
Zasukala do bijelih iakata;
Na plećima nosi hleba belog,
U rukama dva kondira zlatna,
U jednome hladane vodice,
U drugome rumenoga vina;
Ona ode na Kosovo ravno,
Pa se šeće po razboju mlada,
Po razboju čestitoga Kneza,
Pa prevrće po krvi junake;
Kog junaka u životu nade,
Umiva ga hladanom vodicom
Pričešćuje vinom crvenijem,
I zalaže hlebom bijelijem...«
(»Kosovka devojka«)

Mala pauza. Poneko kuša da se pridigne, ali ga tuđi vojnici brzo ućutkuju. — Za to vreme, pored prikladne radnje, pesme i muzike, čuje se glas narodnog pevača:

»Popali i sruši, razbi i razori,
Polupaj i skrši, rob i odnesi
I ispričaj suncu o svemu što jes, i
Da o tome delu zvezda zvezdi zbori.

Ja plakati neću nad kulama palim,
Nit u pustom domu tugovanke plesti,
Jer ne možeš sobom nebo mi odvesti,
A ja znam na pesku dići Jerusalim!
(»Pesme bola i ponosa«).

Opet pokušaji bune, ali bez uspeha: (Grdanov ustanak u Hercegovini, Petra Segedinac u Pomoršju, Kočina Krajina, bune u Crnoj Gori itd. Opet, pored radnje, glas vile:

»Da li se pod nebom, išta crnje skriva,
Od ovoga svega, što sa nama biva?
Bože, zar ne vidiš ovu stašnu bedu,
I sve crnje dane što idu po redu?
Davno hleba nema, ni parčeta kore,
Zlo, i možda sa zla idemo na gore?«
(»Izgnanici«)

Brojno učestvovanje: učestvuju svi koji su već na sletištu, plus neprijatelj (osvajatelj), u jačini od oko 1000—1500 ljudi (isključivo iz redova vojske). Svega 2.700—3.000 učesnika na sletištu.

Trajanje radnje: 8 minuta. Od početka svega 18 minuta.

Наше јубиларне године

Све пролази. Животни ваљак продужује свој ток, остављајући свој траг, некад јачи — некад слабији. Сваки народ у својим животу оставља за собом те трагове, а ми Југословени имамо светле — историске трагове, који указују којим трагом треба, и ми и следеће генерације да идемо. Исполнске борбе за ослобођење и уједињење Југословена, вођене су од прве плануле пукне за слободу до самих данашњих дана. Умирало се свесно и са радошћу, да се могао и живот жртвовати на олтар отаџбини. Борило се и умирало не само на бојишту, већ и ван бојишта; не само у рату, већ и без рата. Када се умирало по затворима, на вешалима и гинуло у рату, није се гледало је ли то Србин, Хрват или Словенац, није се гледало је ли православне вероисповести, католичке или мухамеданске, већ се умирало као члан једне велике породице, који се жртвује за њену слободу!

Ове су борбе трајале деценијама, да се најзад крунису победом, која је донела ослобођење и уједињење свих Срба, Хрвата и Словенаца! И сваке године, сваког месеца, па може се рећи, и сваког дана, имамо јубилеје појединачна, удружења, народне јубилеје. Ми славио те јубилеје зато да се заветујемо, појединачно и сви, да и даље следујемо примерима јунака! Ми смо народ, који не оплакујемо поразе, већ их славио! Славио их с тога, што су у томе поразу јунаци изгинули свесни, да ће доћи дан освете.

Благодарети таквом васпитању, ми смо и могли пре двадесет и пет година да, из дана у дан, идемо из победе у победу!

И нова година је јубиларна, света и за нас веома значајна. И ове године славио, како смо пречетврт века побеђивали на фронтима. Док се храбра српска војска борила на Церу, дотле је наш народ у Словенској, Хрватској, Босни, Далмацији, Херцеговини и Војводини такође умирио по тамницама и на вешалима, са осмехом и покликом: Живела слобода, живео Краљ Петар! Свака покрајина и готово свако место имало је своје јунаке и своје хероје. Зато се ове године са подједнаким пијететом сећамо и клањамо свима, како оним на бојним пољима, тако и онима, помрлим и побијеним у свима крајевима, где наш народ живи!

У свима овим данима светле прошлости, соколи су били они који су се јуначки борили и гинули, како на бојном пољу, тако и по

казаматима и на вешалима. За нас су то хероји, који својим животима потврђују да је национална свест свих сокола, без обзира на племе и на веру, висока и светла. Соко је соколу увек брат и никад нико неће моћи да унесе раздор међу браћом.

Ми, Соколи, можемо бити поносни, јер наша велика соколска идеја окупља око себе све већи број идејних бораца. Баш овогдишњи слетови, у доба, када непријатељи Соколства мисле да нас нестaje, дали су доказа наше бројне и моралне јачине!

Двадесетпетогодишњица многих и многих светлих и великих дана пада у доба, када вихор целим светом шири крила, да све сруши, а нама Југословенима даје поуку, како се треба спремити и претурити вихор, ако и нас захвати. Нама не треба много причања и парада, ми смо свесни данашњице, као што смо били свесни и пре двадесет пет година. Збијмо и даље соколске редове и нека у овој прослави двадесетпетогодишњице наше мисли буду посвећене сећању на све знане и незнане јунаке и жртве за ослобођење и уједињење, а њихова љубав према грудн земље, где су се родили и за коју су се жртвовали, нека нам указује правац, којим и ми има да идемо. Ступајмо поносно и свесно кроз живот, јер је наш идеал светао и узвишен. — Главе горе!

Александар Ђ. Николић

Наш дом у Комижи опет уништен

Javljaју nam iz **Комиже**, na ostrvu Visu, da su u nedelju na noć ponovo bile zapaljene prostorije sokolskog društva u Комижи, te da je izgorio sav inventar i čitaonica. Kao što je »Sokolski Glasnik« već javio, na sokolanu u Комижи je bio već izvršen jedan napadaj, pre mesec i po dana, kojom prilikom je bio demoliran sav nameštaj i sva imovina Sokola. Naša braća u Комижи su, uz pripomoć Sokolske župe Split, nabavila nov nameštaj, odlučni da nastave radom; ali je zločinačka ruka i po drugi put posegnula za njihovim imanjem i uništila ga. Župa Split je poslala o tome izveštaj svim nadležnim vlastima i tražila da se krivci kazne, a sokolskom društvu da se osigura zakonska zaštita; u toliko pre, što ni krivci za prošli zločinački napadaj nisu bili još kažnjeni.

I još će nam »Obzor« i »Jutarnji list« govoriti o tome, da »klevećemo« i da »ne iznosimo konkretne činjenice« o progonima Sokolstva u

Međužupske utakmice u Osijeku

U nedelju, 17 decembra, održane su i II međužupske utakmice u vežbanici Osijek-Matica, na kojima je učestvovalo 8 naraštajskih i 4 članske vrste. Članske vrste postavile su župe: Zagreb, Beograd, Osijek, i Sarajevo, a naraštajske vrste postavile su župe: Zagreb (2 vrste), Beograd (2 vrste), Sarajevo, Novi Sad, Osijek, i jedna vrsta kombinovana od pojedinačnih župa Bjelovar, Osijek i Novi Sad. Takmičilo se u obaveznoj vežbi na vratilu, razboju, krugovima, konju sa hvataljkama, preskocima preko konja bez hvataljki i prostoj vežbi, po uzoru na međunarodne proste vežbe. Celo takmičenje podeljeno je bilo u dva dela, na dve grupe sprava, tako da su se istovremeno takmičili članovi na jednoj, a naraštajci na drugoj strani. Sudije su dale sve župe, srazmerno.

Takmičare i sudije pozdravio je starešina župe Osijek, brat Dušan Krulj, a takmičenja je otvorio načelnik župe Osijek, br. M. Kvapil. Delegat Saveza bio je br. Bogner Josip, zamenik načelnika Saveza, koji se zahvalio župi Osijek na uloženoj trudu oko organizacije ovih utakmica.

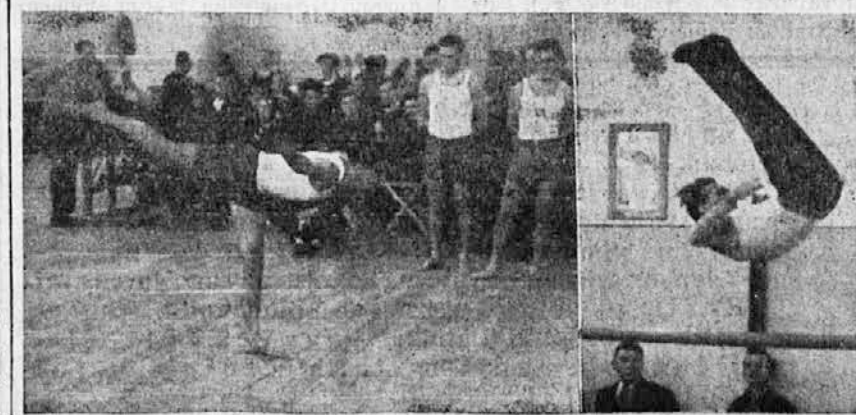
Tok takmičenja bio je na zavidnoj visini, zahvaljujući odličnoj sokolskoj svesti i disciplini takmičara i sudija. Ni jedan priziv nije uloženo u toku takmičenja, iako su sve vežbe bile kvalitativno vrlo teške, naročito one za članove. Ipak je naraštaj u svojoj spremi mnogo otkočio od članova, što se mora naglasiti. Ta činjenica daje nam velike nade, da će, ovakvim radom, naraštajci dostojno moći zameniti članove.

Rezultati takmičenja su ovi:

Članovi (vrste):
Zagreb 85, 37%; — Beograd 76,30%; — Osijek 70,73%; — Sarajevo 56,18%; (4 pojedinca).

Članovi (pojedinci): Vukićević Petar (Zagreb), 96,26%; — Žmigović Josip (Zagreb), 95,20%; — Momčilo-

Banovini Hrvatskoj, kad im njihovi pristalice, iz dana u dan liferuju, ne samo konkretne, nego i plamteće primere tog varvarstva i tih progona...



vić Milan (Osijek), 91,63%; — Slapar Boleslav (Zagreb), 90,08%; — Jurman Ervin (Beograd), 83,71%; — Novačević Boško (Sarajevo), 83,62%;

Naraštaj (vrste):

Beograd 1—91, 75%; — Novi Sad 83,05%; — Zagreb 1—86,95%; — Osijek 86,64%; — Beograd 2—79, 33%; — Sarajevo 69,86%; — Zagreb 2—63, 84%; — Kombinovana vrsta.

Naraštaj (pojedinci): Hajduk Đuro (Beograd, Zemun—Mat.) 93,36%; — Stanković Dragan, (Beograd, Zemun—Mat.) 93,00%; — Stanković Ljubiša (Beograd Zemun—Mat.) 92,83%; — Bočić Danilo, (Osijek, Vinkovci) 92, 51%; — Dragovac Vlado (Zagreb) 92,41%; — Stantić Stevan (N. Sad, Subotica—Mat.) 91,35%;

Pobedničkim vrstama predati su prelazni srebrni lovor-venci na čuvanje, a pobednici pojedinci dobili su lovor vence, dok svi ostali takmičari dobivaju diplome. Sudije također dobivaju spomen diplome, što se uvada kao novina kod nas, a koja može da posluži i kao izvesna kvalifikacija sudija.

Kolika se borba vodila kod pojedinačaca, naročito kod naraštaja, vidi se iz rezultata, gde je između I i VI mesta razlika svega 1, 21 tač. ili 2%.

S obzirom na prilike pod kojima danas neke župe rade, moramo biti potpuno zadovoljni i sa brojem učesnika. U odnosu na prošlogodišnje utakmice, kada je nastupilo 10 vrsti naraštaja i 6 vrsti članova, nije to velika razlika, uzevši u obzir još i izvesno nerazumevanje kod odgovornih lica za ovu stvar. Zar nije čudo na pr. da je župa Novi Sad bila predstavljena samo sa jednom vrstom naraštaja sok. dr. Subotica—Matica? A gde su članovi? Medutim, i pored svega mora se ponovo naglasiti, da ove utakmice u pogledu sprema takmičara sokolske discipline i svih ostalih vrsti, koje se od sličnih utakmica očekuju, potpuno su uspele. Glavni zadatak t. j. da se podigne nivo telovežbe spravama, postignut je i iz godine u godinu možemo očekivati da će se od ovih takmičara izdvojiti pojedinci, kao dostojni zamenici međunarodnim takmičarima.

Posle završenih utakmica priredjen je svima takmičarima i sudijama zajednički ručak. Govori predstavnika župa učinili su neobični utisak na takmičare, a naročito vidljiv saosećaj prema braći iz krajeva u kojima je ugroženo Sokolstvo. Ne treba da se ističe, koliko je vaspitno uticalo na takmičare sve ono što im je u Osijeku priredeno, zahvaljujući uvidavnosti braće iz Osijeka.

Međužupske utakmice na spravama učvrstile su se i za njih treba izdatne potpore i razumevanja merodavnih tela.

Josip Bogner

Ne kleveta, već žalosna istina!

»Jutarnji List«, od 17 decembra, objavljuje apel Sokolskog društva Beograd II za pomoć braći Sokolima, koji su bili otpušteni iz službe u raznim mestima Banovine Hrvatske, ili koji su pred raznim pretnjama i napadajima morali da se sele. Zajedno s time objavljuje i članak, pod naslovom »Kleveta«, u kome najžučnije napada beogradsko Sokolstvo da »širi klevete o Banovini Hrvatskoj«, da »truje decu i srpsku javnost«, da »vreda Hrvate itd., pa poziva vlasti u Beogradu, da takvoj »klevetničkoj akciji stanu na put.«

Sve te krupne i patetične reči imaju, međutim, samo jedan i to vrlo mizeran cilj. — da odbrane ono što se odbraniti ne da i da sakriju istinu! »Jutarnjem listu« možemo odgovoriti ono isto, što smo već nekoliko puta odgovorili »Obzoru«, — da bi Sokolstvo bilo najsretnije kad nebi trebalo uopšte da preduzima takvu akciju i kad niko od sokolske braće nebi morao da seli u Beograd, zbog toga što je bio gonjen, napadan i otpušten iz službe. Mi smo i u prošlom broju naveli čitava dva stupca konkretnih činjenica, sa imenima i datumima, koja pokazuju, da se ne radi o kleveti, nego o vrlo žalosnim pojavama! Priznajemo i to, da je tvornih napadaja u poslednje doba manje; ali se otpuštanja vrše i dalje, u masi, i spremaju se nova! Sokolima u Beogradu nije sigurno prijatno, da za svoju braću traže nova nameštenja, da sakupljaju za njih pomoć, da otvaraju za njih kuhinje itd. i bili bi vrlo zahvalni »Jutarnjem listu«, kada bi uputio apel na drugu stranu da se ta progona ne vrše, pa kad bi sva naša braća mogla mirno da ostanu tamo gde su bila. Inače pisanje »Jutarnjeg lista« predstavlja krajnji cinizam, kad najpre pušta i pomaže da se naša braća gone i otpuštaju, a onda traži od nas, da ih pustimo da umru od gladi!

IGRA

Prvi ustanak

Približava se 1804 godina. Narodu u Šumadiji je dogorelo do nokata. Radnja nagoveštava velike događaje, koji su na pragu.

Glas narodnog pevača:

»Bože mili čuda velikog!
Kad se sčaje po zemlji Srbiji,
Po Srbiji zemlji da prevrne
I da druga postane sudija,
Tu knezovi nisu radi kavg,
Nit su radi Turci izjelice,
Al, rada je sirotinja raja,
Koja globa davati ne može,
Ni trpeti turskoga zuluma.
Jer je krvca iz zemlje provrela,
Zeman došo valja vojevati,
Za krst časni krvcu proljevati
Svaki svoje da pokaje stare.

Sinu munja na časne Verige
Potrese se zemlja sa istoka.

Pojavljuje se topolski genije

»Turci misle da je raja šala,
Al' je raja gradovima glava,
Usta raja k'o iz zemlje trava!

Početak Prvog ustanka

»Čuvajte se raje sirotinje:

Kad ustane kuka i motika,
Biće Turkom po Mediji muka
U Samu će kade proplakati!
Neće imat' ko jezan učiti:

Drumovi će poželjet Turaka,
A Turaka nigde biti neće.

Karadorde stresa lance ropstva i oslobađa Beogradski Pašaluk: zame-tak današnje moćne Jugoslavije:

»U gradove sačeraše Turke«.
(»Buna na dahije«)

Ova neravna borba iz I srpskog ustanka imala bi se pokazati u živim i simboličnim vežbama, kako bi se osetila sva veličina ove borbe Davida sa Golijatom.

Brojno učestvovanje: učestvuje samo »narod«, osvajači Beogradskog Pašaluka i vežbači beogradske župe. Vežbači učestvuju prvo kao ustanici, a zatim se prikupljaju na vežbu polj. radova. Svega oko 500 lica. Ostalo miruje.

Trajanje radnje: 8 minuta. Svega 26 minuta.

III. — Drugi ustanak i dalje oslobođavanje Srbije, do 1904

Pošto je Beogradski Pašaluk oči-

šćen od ugnjetača, narod je malo živahnio i uz svirku dvojica obavlja poljske radove.

Čeznja za slobodom se oseća i van Beogradskog Pašaluka. — Takovo, 1815. — Struja buđenja prema jugu. — 1848 god. u Ugarskoj i Hrvatskoj. — Ugnjetači rabe najsvirepija sredstva, ali nesalomnjiva snaga naroda potiskuje postepeno ugnjetače i Srbija se širi: Čuprija, Aleksinac, Niš.

Brojno učestvovanje: Učestvuje narod predratne Srbije i osvajači. Znači oko 700 lica. Ostalo miruje. U ovom delu nema vežbi.

Trajanje radnje: 4 minuta. Svega 30 minuta.

III. — Razdoblje od 1904—1912

Dolazak Kralja Petra I na presto. — Predkumanovska Srbija. — U granicama slobodne Srbije oseća se organizovana država seljaka i vojnika, koji se spremaju za velika dela. — Upiru se pogledi na jug. — Oseća se dolazak 1912! Ostali delovi naroda čame u ropstvu.

Glas narodnog pevača:

»Ko pred vratnicama staroga Kanana
Stoji jedan narod posle Iskušenja,
Ozbiljan k'o kedar svestenog Livana
I smiren k'o verni u velika bdenja.

Pod čeličnim šlemom podočnica igra.
Kamenit i ledan on ka jugu slukti.
Pisti mu se grće kao kandže tigra,
A krv skriva želju da oganj razbukti.

Patnjama olupan, sa biblijskom verom,
Sprema da poveljom poprsje ukrasi,
Pisano krvavim i gvozdenim perom,
Onom, koji mu je progrušao vlas.

On čeka, jer kuca čas velikih dana,
On kog nisu mogli udarci da smozde,
Nit ukoči kosa mrazeva i slana,
K'o pred vratnicama drevnoga Kanana,
Ustremljen i spreman glas Tvoj čeka,
Voždel!

(»Pred obećanom zemljom«)
Brojno učestvovanje: Marcialne i vojničke vežbe, vežbaju vežbači iz sokolskih župa Beograd, Novi Sad i narodna vojska. Broj učesnika kao u II delu.

IV. — 1912 godina

Čuju se trube za juriš. Vojska prelazi kod Prepolca, Javora, Ristovca i Raške. Kumanovska pobjeda! — Neprijatelj beži u sunovrat. Kralj Petar I pobija srpsku trobojku u carskome Skoplju. Na sletištu se jasno vide granice Srbije posle balkanskoga rata. — Dok narod u narodnim nošnjama Sudije, Crne Gore i Južne Srbije, obav-

lja svoje poljske radove, čuje se Narodni pevač:

»Budi gord na doba orjaško, kad stara
Jauče kolvka gde se drobe mravi,
I čeka da Gospod s maslinom se javi
U gvozdenoj mori očajno razgara.

Budi gord što tobom trne olujsmoren
Što sudbinu Tvoju reč najveća prati:
Kad se sve dobija, sve se mora dati,
Jer gubitkom raja svet je sreće stvoren.

Budi gord, godišta što ti ime nose,
Što na tvom će grobu unuk vedar sniti.
A Tebi oreol najlepši će biti
Tvoje u borbama osedele kose.

(»Samosvest«)
Ostali delovi jugoslovenskog naroda još uvek čame u ropstvu. (Spavaju pod crnim zastorima).

Brojno učestvovanje: U trećem delu igre učestvuju svi kao u II delu, osim neprijatelja, koji se na te teritorije povukao. Znači oko 600 lica. Radnja: Oslobođenje Južne Srbije, a zatim vežbe i slavljenje oslobođenja Južne Srbije u Srbiji, Južnoj Srbiji i Crnoj Gori.

Trajanje radnje: 10 minuta. — Svega 46 minuta.

(Svršiče se)

Deklaracija sokolske župe Mostar

Pretstavnicima svih sokolskih jedinica Sokolske župe Mostar, — iz Dubrovačkog primorja, Južne Dalmacije, Imotske krajine i Hercegovine, — sastali su se na plenarnom zasjedanju, 17. decembra 1939, u Mostaru, i sa najvećim plamom brižnog rodoljublja raspravljali o današnjem stanju jugoslovenskog Sokolstva i njegovoj misiji u ovom, po državu i narod odlučnom času.

Na pomenutom plenumu jednoglasno je donesena ova

DEKLARACIJA:

Iako Sokolstvo po svom osnovnom načelu stoji, živi i djeluje iznad i izvan svih političko partijskih akcija, ipak ono nije moglo ostati pošteđeno, kao sastavni dio narodne duše i tijela od kobnih posljedica partizansko stranačkog utjecaja. Sokolstvo je sada u teškom položaju, ne zbog svoje sokolske ideje, koja je uvijek bila i ostala čista i sunčano svijetla, kao misao narodnog preporoda, nego zbog partizansko partijskog duha i rada, koji je često provoden pod jugoslovenskim plaštom. Sokolstvo kao opća narodna organizacija ima samo jednu svoju, narodnoj duši svojstvenu politiku koja se zasniva na općoj službi nedjeljivom narodu i nedjeljivoj Otadžbini. Zato Sokolstvo ne može, a da s krikom bolne duše ne konstatuje da su sve političke partije, boreći se međusobno o prevlast, zaboravile opći državni i narodni interes, iscjepkale, raslabile i zavadile do uzetosti narodni duh, a zatim i sve njegove vječne i stvaralačke snage. Zato sad sa teškom i dubokom žalostju gledamo nemoćno sudbenosne dane, koji su na pomolu. Naš državni jugoslovenski brod nalazi se u strahovitoj buri. Svi sinovi i kćeri Jugoslavije brode na njemu sa svim onim što im je milo i sveto; hramovima Božjim, porodicama svojim, grobovima otaca, junaka i sokola svojom svijetlom i ponosnom tradicijom i nemoćno posmatramo strašni sudbu, dok se djeca partizanstva bez ljubavi i narodnjačke svijesti otimlju o pojedine dijelove broda, tobož radi boljeg i slobodnijeg uređenja njegova.

Zbog toga, u ovom sudbenosnom času, Sokoli ne smiju izdati svoju Bogom danu misiju službe Kralju i Narodu, jer bi ih mogla snaći strašna i grozna kletva jugoslovenske nejači, žena i nemoćnih staraca, ako ne učine sve što je u njihovoj vlasti i mogućnosti za spasavanje narodnog broda, dok bura ne prođe. Vodeći ovim mislima i osjećajima, Sokoli zahitjevali od svog vođstva, Saveza Sokola Kr. Jugoslavije i svih poznanih, da ulože sav svoj autoritet, svu svoju duhovnu i moralnu snagu i sprovedu u djelo slijedeće:

1) da narodno jedinstvo za Sokole ne može likvidirati niko, dok bude ma jednog Srbina, Hrvata ili Slovenca na ovom tlu, zbog njihove istorijske, životne i sudbinske povezanosti;

2) da u ovim teškim i sudbenosnim vremenima, koja državu mogu u temeljima potresti, pred svu političke partije preko svojih sitnih i stranačkih interesa, računa i sukoba sve složeno i zajednički preuzmu odgovornost pred Bogom i Narodom za daljnu sudbinu Otadžbine;

3) da se jednom muški i odlučno stane na kraj raspojasanosti, valu defetizma i anarhije, koji bjesomučno i sistematski provodi komunistička propaganda uzimajući s časa na čas razne vidove. Ove neprijatelje države i naroda, kao i sve ostale, koji podrivaju temelje države, treba raskrinkati i pozvati sve forume, organizacije, pokrete, stranke, rodoljube, ustanove, bilo duhovne ili svjetovne, da stvore jedinstven front protiv komunizma i Sovjetske najezde, kao najstrahovitijeg zla za sve svetinje narodne državne, i općeljudske;

4) da se seoska narodna duhovna kultura, koja je oprobana u svim i najtežim sudbenosnim narodnim događajima, uzme i u ovim teškim časovima, kao kompas za upravljanje jugoslovenskim brodom, jer narodna

mudrost kojom je svaki seoski dom nadahnut uči nas toj kulturi duše, koja sad u ovom tmurnom i hučnom dobu kliče: Kad se bratska srca slože i olovo plivat može!

5) da se ova deklaracija plenuma Sokolske župe Mostar unnoži i razaslanjem svemu našem članstvu, svima pozvanim i rodoljubima naše Otadžbine s molbom da svak izvrši u ovom sudbenosnom času svoju najsvetiju dužnost, za koju treba radosno i poginuti, da nas kletva otaca ne snade!

Aktivnost Sokolskih četa u Sremu

inicijativom Sokolskog društva Sremska Mitrovica, održan je zajednički sastanak delegata svih četa tog društva u Divošu. Sastanku je prisustvovalo oko 400 lica. Starešina čete Divoš, br. M. Berisavljević, otvorio je sastanak nakon otpjevanje himne.

Iz podnetih izvještaja vidi se lep napredak pojedinih sokolskih četa. Tako je četa Šašinci preduzela akciju za gradnju doma i sakupila 40.000 dinara u tu svrhu. Četa Noćaj radi plodno na svim poljima. Četa u Divošu zavetovala se da u okviru Petrove petletnice sagradi dom. Do sada je prikupljen građevni materijal i nešto gotovine. Podneti su izvještaji i o radu sokolskih četa u Lačarku, Kuzminu, Martincima, Jarku, Mandjelosu, i Sremskoj Rači.

Braća iz Grgurevca izrazila su želju da se i kod njih osnuje sokolska četa. Nezavisno od toga, radi se i na osnutku čete u Ležimiru.

Br. Dimitrije Rašić, iznosi plodan rad sekcija Sreskog narodnog univerziteta, koje postoje u svima selima gde i sokolske čete. Predavanja ovog univerziteta preko zime redovno pohađaju i članovi Sokola.

Posle diskusije o podnetim izvještajima usvojeni su brojni predlozi, a među ostalim, da se priredi stalna izložba sokolskih radova u matičnom društvu, da čete imaju u vežbaonicama zidne novine, da se upriliči izlet članova četa u prestonicu, gde će razgledati muzeje i ostale znamenitosti, (ovaj izlet je održan 9. o. m.), i dr.

Brat D. Babić starešina društva iz

Jubilej br. St. Flegara

Skromno je proslavio 15 godišnjicu sokolskog rada brat Stane Flegar, tajnik sokolske župe Ljubljana. Brat Flegar rođen je 1901 godine u Ljubljani. U sokolske redove stupio je 1920 godine i otada se posvetio sokolskom radu na svima poljima. Od 1924 g. član je župske uprave u kojoj vrši razne funkcije, a od 1926 g. dužnost tajnika župe. Vrlo aktivno



je sudelovao u organizaciji sokolskih sletova u Ljubljani kao i kod gradnje sokolskog doma na Taboru. Uvek tih, poštovan i neumoran, brat Flegar stekao je opšte i nepodeljene simpatije svih koji ga poznaju. Vrednom sokolu i trudbeniku za nacionalne ideale, bratu Stani Flegaru, želimo da i dalje radi kao i do sada za Sokolstvo i jugoslovenstvo.

Šida, govorio je o radu svog društva, koje se zavetovalo da podigne spomenik na Despotovu, nekadanjoj prestonici srpskih despotata. Lep patriotski govor održao je poručnik Uroš Đurić, izaslanik komandanta mesta, a onda je uzeo reč župski prosvetar brat Momir Sinobad, iznoseći zasluge Sokolstva u ovim krajevima za Austrougarske tiranije, kao i zadatak njegov u današnjim teškim vremenima.

Sve više se javlja novih pretplatnika za »Sokolski Glasnik« i sve veći broj starih pretplatnika plaća dužnu pretplatu.

Znači, da je naša sokolska i jugoslovenska javnost shvatila svoju dužnost u današnjim vremenima, — da podupiranjem »Sokolskog Glasnika« daje najuspešniji odgovor svima protivnicima Sokolstva i Jugoslovenstva!

Brate, — koji još nisi poslao pretplatu, ili se nisi ni pretplatio na »Sokolski Glasnik«, — zar ćeš Ti izostati u tom plemenitom takmičenju i u toj časnoj borbi?!

Pošalji odmah 50 Din. pretplate za »Sokolski Glasnik«, i nadi mu nove pretplatnike!

Iz Sokolskog društva u Blatu

Brat Miljenko Batistić, dugogodišnji član uprave i starešina, upravitelj Gradanske škole, premešten je iz Blata u Stapar, kraj Sombora.

Brat Batistić je stari i oprobani sokolski radnik. Kao starešina društva vršio je savesno svoju dužnost, a bio je duša diletantske sekcije. Jakog učešća uzimao je i u društvenoj glazbi, čiji je u posljednje vrijeme bio pročelnik. Otkako je Sokolstvo raspisalo S. P. P., u našem je društvu njen referent. I u prosvetnom radu, predavanjima i recitovanjem nacionalnih pesama znao je da oduševi slušaoce. Naše društvo bratu Batistiću duguje veliku zahvalnost za sav njegov sokolski i poštovni rad, a uvereni smo, da će on kao pravi soko-blaćanin, i dalje pratiti rad sokolskog društva svog rodnog mesta.

Splitski »Hrvatski Glasnik« u svojoj hajki protiv Sokolskih domova nije mimoišao ni domove u Blatu, Smokvici i Korčuli. Istini za volju želimo ipak utvrditi, da Sokolsko društvo Blato i njegova četa Smok-

vica, nisu ni od koga, a najmanje od činovništva silom uzimali doprinose. Na domovima nije upotrebljena ni jedna jedina nadnica od kuluka, a od Ministarstva Šuma i Ruda ni društvo ni četa nijesu dobili apsolutno nikakvih pripomoći, ni u novcu ni u naturi. Mislimo da ovo nije teško proveriti. Od župe i Saveza Društvo i Četa dobili su znatnije pripomoći i zajmove od onog što je u tom članstvu izneto. Treba samo znati da Sokolsko društvo u Blatu od 1927 sabire doprinose širom Domovine i u prekomorskim zemljama, od svoje braće i prijatelja Hrvata, koji jugoslovenski osećaju, a svoj dom, ni nakon punih 12 godina, nije dovršilo. Zalosno je što se spominju tobožnje zloupotrebe na banovinskom putu Velaluka-Korčula koji je posle velikih težnja izgrađen, zaslugom gosp. Dr. Tomašića, sa kojim se danas služi 23.000 stanovnika, čime se ponose. Zalosno je što uredništva dnevne štampe u Banovini Hrvatskoj bez kontrole dozvoljavaju da se ovakvi pamfleti puštaju u javnost.

Širite »Sokolski glasnik« i časopis »Soko«

Čitajući novine...

Listovi beleže, da se prošlih dana navršilo trideset godina od famoznog Fridjungovog procesa, kojim su bečki krugovi pokušali, da unesu razdor između Srba i Hrvata; da razbiju Hrvatsko-srpsku koaliciju, te da na vlast u Hrvatskoj dovedu mađžarone i frankofurtimeše. Sem frankovaca, u tome ih je najviše pomagao zloglasni policijski konfident, Đorđe Nastić, naša loš Srbin. Međutim je, kao što je poznato, bečka vlada tim procesom doživela grdnu blamažu, a zajednica Hrvata i Srba u Hrvatskoj izišla je iz njega pobedonosna i još jača.

Kako li smo, Bože mili, bili pametni — pred trideset godina!...

»Hrvatska straža« piše o nedavnom predavanju prof. Slobodana Jovanovića o jugoslovenstvu, pa kao argument protiv teze o narodnom jedinstvu iznosi i ovaj primer:

»Hrvati su dugo vremena živeli u uskoj političkoj zajednici sa Mađžarima, a od toga 700 godina u dosta prijateljskim odnosima, pa ipak nije došlo do stvaranja ugarskog naroda, nego su i dalje postojali hrvatski i mađžarski narod«.

Kad protivnici nemaju boljeg argumenta protiv tvrdnje da su Srbi i Hrvati jedan narod, nego što je taj, da Hrvati i Mađžari (zašto ne Urugvajci?) nisu mogli da postanu jedan narod, — onda možemo biti sigurni, da jugoslovenska misao mora da pobedi!...

Svi smo se smejali, razumni Srbi, kao i razumni Hrvati, kada smo u izvesnim hrvatskim novinama, iz dana dan u dan čitali na svakom stupcu najmanje na trideset mesta reč »hrvatski« i »hrvatska«. Ma koliko da nam je ime hrvatsko isto tako časno i lepo, kao i srpsko i slovenačko, smatrali smo to, kao znak histerije i psihoze, a pomalo i profanisanja... Sada međutim počinjemo sličnu pojavu da vidimo i kod nekih srpskih listova, doduse provincijskih, ali bojimo se da se zaraza ne proširi... Tako n. pr. ima jedan list u Vojvodini, koji u svom apelu na čitaoce u svakom retku upotrebljava reč »srpski« ističući da mu je »srpstvo iznad svega«, da piše »za čuvanje srpskog imena i srpske slave«, da je on »izrazito srpski list«, da mu je cilj »preporod srpskog naroda« itd., dok o Jugoslaviji i jugoslovenstvu nema nigde ni spomena. A takav je i ostali tekst lista.

Već smo jedamput pisali o tendencijama, koje su se, preko »Hrvatskog Dnevnika« bile javile, o tome da se i »Jadranska Straža« počepa na hrvatsku, srpsku i slovenačku, i da »Hrvati jedini odlučuju o moru« i t. d. Tom prilikom smo upozorili na apsurdnost čitave te hajke, pogotovo kad se zna da se centar »Jadranske Straže« nalazi u Splitu, dakle u Banovini Hrvatskoj i da nema ni govora o jedinom odlučivanju Hrvata, kad more pripada čitavoj državi.

Čitamo sada da je Izvršni odbor »J. Straže« imao sednicu u Splitu, te da je doneo rezoluciju, da će se doduše menjati pravića društva, »vodeći računa o novim promenama«, ali isto tako i o »interesima državne zajednice«. A nacrt novih pravila će najpre sastaviti predsešništvo, pa će ih poslati oblasnim odborima na mišljenje, pa će tek tada biti izneta pred glavnu godišnju skupštinu, koja će biti sazvana »kada to budu prilike dopuštale«.

Znači, — odlučilo se da se pusti da stvar prespava. I uvereni smo da će se mnoga udruženja kajati, što nisu to isto učinili...

Zanimljivi su naslovi u nemačkim novinama, kao i u češkim, koje još izlaze u protektoratu, a koje su prevod nemačkih: »U Engleskoj nema više papira!«, — »U Francuskoj nema slobode reči!«, — »Parizu preti glad«, — »Engleske žene su ogorčene na rat!«, — »U Jugoslaviji su ogorčeni na Englesku i Francusku!«, — »Pobuna u Južnoj Africi!«, — »Engleska vojska bez odelaca«, — »Engleska flota se

skriva«, — »Beogradski izvoznici ne veruju engleskoj funti!«, — »Engleski agenti izazivaju požare u Jugoslaviji«, — »Jugoslovenska štampa se raduje povratku »Bremen««, itd.

»Seljački Dom« je nedavno objavio pesmu od nekog Ivana Ilića, iz Hrtkovaca blizu Rume, u kojoj kaže:

»U mom selu četiri plemena, ali sloga još je premlena, zato Maček neka pismo piše: da nam sloge bude mnogo više, mi Hrvati, Švabe i Mađari, jedan drugom vjeru da ne kvaru, sva trojica — jedna duša više, treba da se ne mrzimo više...«

Pesnik, dakle, veli i sam, da su u njegovom selu »četiri plemena«, ali na slogu poziva samo Hrvate, Švabe i Mađžare, dok Srbi uopšte ne dolaze u obzir za tu čudnu »slogu«...

»Hrvatski zagorac« piše o »potrebi susretljivosti Hrvata prema susjednim narodima«, pa kaže: »Mi bismo Hrvatima morali nastojati, da u svim susjednim narodima steknemo prijatelje, i mali oni ovakav ili onakav politički, ili društveni poredak; osim onih, koji su nam zla nanijeli, ili za sigurno znamo, da nam žele zla... Pogotovo katastrofalno može biti, kada se mali čovek prijeti svome velikom susjedu. Zadesi ga ista stvar, kao i »grajzler«, koji započne rat z bogatim industrijalcem«.

Zna se već, koga ovi »grajzleri« misle pod »narodima, koji su Hrvatima zla nanijeli«, a koga pod »velikim susjedom«. Samo »grajzleri« imaju još jednu odliku, — da bi »velikim susjedima« predali, ne samo trgovački eskap, nego i čitav svoj »grajzleraj«.

Iz slovenskog sveta

ČESI I SLOVACI U INOSTRANSTVU

»Československy boj«, koji izlazi u Parizu, demantuje u broju od 16. decembra sve vesti nemačke štampe, da su vode češke emigracije vodile kakve pregovore sa predstavnicima habsburške propagande. Emigrantski list veli, da su Nemci naredili češkim listovima u protektoratu, da objave te vesti, kako bi kompromitovali akciju emigranata, što im neće uspeti, jer češki narod znađe, da su Beneš, Osuski, J. Masarik itd. bili uvek najveći protivnici Habsburgovaca. List upozorava na to, da je on već nekoliko puta doneo članke protiv intriga o restauraciji Habsburgovaca.

U istom broju piše Dr. Stefan Osusky da u Engleskoj postoji izvestan krug ljudi, koji propagira ideju mira sa Nemačkom i zajedničkog fronta protiv Sovjetske Rusije. Osusky veli da bi to bila fatalna greška, jer bi to značilo osigurati neograničeno gospodstvo Nemačke u čitavoj Evropi, zapadno od Rajne. A time bi ravnoteža u Evropi bila definitivno poremećena. Osusky kaže, da taj krug ljudi nije brojao, ali da treba na vreme upozoriti na njegovu grešku.

IZ OKUPIRANE POLJSKE

Holandski listovi javljaju, da su u Berlinu odustali od namere da stvore bilo kakvu novu poljsku državu, ma i u najmanjem obimu; te da će, sadašnji državno-pravni položaj okupirane poljske teritorije ostati nepromenjen. Administrativni centar nemačke okupacione uprave će ostati u Krakovu, a zemlja je razdeljena na četiri distrikta, krakovski, varšavski, radomski i lublinski. U lublinskom distriktu biti će koncentrisani svi Jevreji.

PAŽNJA PREMA SOKOLSKOJ ŠTAMPI

Za vreme boravka u Kranju, pretstavnik Saveznih listova, br. Rade Lazarević, bio je najsrdačnije primljen od Franje Sirca, vlasnika tamošnje tekstilne industrije, koji mu je pokazao prostorije tvornice, najmodernije uređene, u kojoj su zaposleni brojni Sokoli. Br. Sirc je i ovom prilikom pokazao veliku pažnju prema sokolskim listovima, na čemu mu je naše uredništvo naročito zahvalno.

ПОВОДОМ СТАТИСТИКЕ О ПИСМЕНОСТИ

Наступили су зимски дани. Пољски посланици су прешли. Сети-мо се наше соколске акције на ширењу писмености у нашем народу. Још увек бројеви страшно говоре о неписмености, која влада у свима крајевима наше државе.

Дани су врло озбиљни и такве нам се прилике указују да се многи наши синови, браћа и домаћини могу лако да позову у службу за Краља и отаџбину. Како је тешко бити без својих милих и драгих, а не моћи им написати неку реч и писмом се с њима у разговору наћи и споразумевати. Па и иначе служба отаџбини тражи од свакога у првоме реду писменост, јер она је основ наше духовне снаге и важан фактор у одбрани земље и народа.

У данашњем веку културе и цивилизације не би смело да буде речи о неписмености. Истина је да држава путем основних школа настоји да се писменост развије у пуној мери, али и поред тога, ми се још увек боримо с великим бројкама, које означају неписменост. Те велике бројке брзо би се смањиле, ако би се повео покрет, и то снажан соколски покрет, у духу Соколске Петрове петолетке, за сузбијање неписмености.

Соколска идеологија никако не подноси, да буде таквих, који су поред вида слепи. Зато је потребно да се задобију сви наши просветни радници, нарочито на селима, да не жале труда на томе патриотском послу. Не треба избегавати ни колаборацију с просветним властима и другим факторима, и изван Соколства.

Велика се вредност полаже на књижице, али прва и најглавнија књига треба да буде — **Буквар**. Јер да књижица може да послужи сваком, треба сваки да је и писмен!

Неписменост је тешка болест; и с каквим се пожртвовањем приступа болним и невољним, с истим таквим пожртвовањем треба да се приступи и онима који желе да прогледају, путем писмености. Ту акцију и тај покрет треба **Соко да прихвати**, нарочито за време трајања Соколске Петрове петолетке, у знаку својих соколских начела, која заступају идеју братства, љубави према ближњем и пожртвовања.

Учинимо апел на све наше братске јединице, да поведу утакмицу на тој акцији! Савезни просветни одбор издао је буквар за ту сврху, а Министарство просвете дозволило је употребу школских учioniца за тај рад, што све вреди само поред добре воље, пожртвовања и патриотизма, који се имају у пуној мери да у ту акцију унесу. Само тако ће ствар да иде напред и да 1941 година буде у знаку правог соколског успеха!

J. U.

Smrt generala Colovića

Prošle nedelje je preminuo u Beogradu brigadni general, **Nikola Colović**, jedan od najuglednijih predstavnika naših hrabrih ratnika. General Colović je učestvovao u svima ratovima za oslobođenje i ujedinjenje, a g. 1912 je na čelu svojih konjanika, ušao prvi u Solun. U svetskom ratu se istakao u celom nizu borbi, pa je, pored ostalih odlikovanja, bio nosilac Karadordeve zvezde sa mačevima. Posle penzionisanja je saradivao u »Narodnoj odbrani« i u ostalim nacionalnim udruženjima. Hrabrom junaku, generalu Coloviću, neka je slava!

TAKMIČARSKO GRADIVO ZA ČLANICE I ŽENSKI NARAŠTAJ

U nakladi Načelnštva Saveza Sokola izišlo je ovih dana iz štampa »Takmičarsko gradivo za članice i ženski naraštaj, za godinu 1940.« Načelnštvo Saveza uputilo je izveštaj broju ovih knjiga sokolskim župama, dok će za slovenačke sokolske župe izraditi gradivo na slovenačkom. Knjiga se dobija kod Saveza SKJ. u Beogradu.

Jugoslovenski olimpijski odbor

Jugoslovenski olimpijski odbor u Zagrebu je održao, prošle nedelje, svečanu sednicu, povodom 20-godišnjice postojanja. Svečanom zboru predsedao je predsednik odbora, Dr. Stevan Hadžić, a uzeli su učešća najugledniji predstavnici naše telovežbe i sporta, osnivači odbora itd. Sa strane Sokolstva prisustvovao je zamjenik starešine Saveza, Dr. Oton Gavrančić i neka druga braća. Svečana sednica je uputila pozdrav Nj. V. Kralju, zatim predsedniku i potpredsedniku vlade, te ministru za fizičko vaspitanje. Skupština je primila mnogo brzojavnih pozdrava, između ostalog i od zamenika starešine, Dr. V. Belajčića, u ime Saveza Sokola K. J.

NAŠI SOKOLI NA OLIMPIJSKIM IGRAMA

Prema zvaničnim podacima Jugoslovenskog Olimpijskog odbora, jugoslovenski Sokoli takmičari učestvovali su na Olimpijskim igrama tako, da su se od svih ostalih jugoslovenskih grana najbolje plasirali i uvek osvetlali svojoj domovini obraz. Sva odlikovanja i prva mesta zauzeli su Sokoli.

Tako su, na VIII olimpijskim igrama 1924, u Parizu osvojili Sokoli dva prva mesta i jedno četvrto, tj. Sokol Leon Štukelj iz Maribora osvojio je u višeboju prvo mesto i dobio zlatnu kolajnu, isto tako Leon Štukelj osvojio je na spravi vratilo prvo mesto i dobio zlatnu kolajnu. Sokoli su tada u gimnastici pribavili Jugoslaviji IV mesto. Tom prilikom rvač srednje kategorije Nikola Grbić osvojio je V mesto.

Na IX olimpijskim igrama 1928, u Amsterdamu, osvojili su Sokoli jednu zlatnu, jednu srebrnu i tri brončane kolajne. Sokol Leon Štukelj osvojio je na spravi krugovima prvo mesto i dobio zlatnu kolajnu, Josip Primožić, također iz Maribora, osvojio je na spravi razboju drugo mesto i dobio srebrnu kolajnu. U višeboju osvojio je sokol Leon Štukelj treće mesto i dobio brončanu kolajnu. Đerganc Stane iz Ljubljane osvojio je na spravi konju treće mesto i dobio brončanu kolajnu. Sokoli su tada u gimnastici pribavili Jugoslaviji treće mesto i brončanu kolajnu.

Na XI olimpijskim igrama 1936, u Berlinu, jedinu kolajnu Jugoslaviji pribavio je Leon Štukelj. On je tada na spravi krugovima osvojio drugo mesto i dobio srebrnu kolajnu. Jugoslovenska sokolska vrsta, koja je tada prvi puta nastupala na olimpijskim igrama pribavila je Jugoslaviji četvrto mesto, dok je muška sokolska vrsta, usled prevelike konkurencije, spala, i osvojila šesto mesto. Tom prilikom u veslanju jugoslovenski dvojac s kormilarom osvojio je šesto mesto.

Ivan Sedlaček

Smrt Dr. E. Markovića

Pre tri dana, usled tragične nesreće, završio je život direktor »Prizada« i jedan od najuglednijih jugoslovenskih privrednih stručnjaka, Dr. Edo Marković. Poč. Marković je, od rane mladosti, bio vrlo aktivan u nacionalnom radu, pripadao je jugo-

Jedna valjana četa

Sokolska četa u Goraždevcu, kod Peći, osvetila je 1 decembra na svečan način svoje streljište, koje su uredili sami članovi. Ova četa je jedna od najaktivnijih u staroj Metohiji, a zato ima najviše zasluga vredni starešina, br. B. Radević. Stanovnici ovog sela proslavili su se herojstvom u borbama i u posljednjim ratovima.



Zbog dela svojih junačkih sinova, selo je dobilo častan naziv »male Crne gore«. Goraždevački sokoli neumorno rade na svima poljima sokolskog i nacionalnog rada.

Мирославу Тиршу!

Нек соколу сваком служи
Као дужност, част и слава,
С поштовањем да се сећа
Брата Тирша Мирослава.
Кој словенски овај народ
Ојача и дух му диже,
Да не клоне и не падне
И ко робље вечно гмиже.
Када Чешки народ цео,
Поста робље силе јаче
Приморан да ропства ланце
Носи и под њима плаче.
Док туђинска сабља свуда
Без милости робље бодје,
Појави се први весник
Да најави пут слободе.
Тирш тај први весник беше,
Он соколско друштво створи.
Витешку му дужност даде,
За слободу да се бори.
Он потајно скупљај поче
Око себе људе младе,
Спремајућ их да сви сложу
За слободу своју раде.
Соколску идеју своју
С успехом кроз народ шири,
И у пркос томе што га
Свуд туђински гоне, жбири.
И соколи тада бише
Први борци за слободу.
Борећи се сложу, снажно
Помогли су своје роду.
Соколству је Тирш Мирослав
Посветио живот цео,
И заслугу главну носи,
Што је скинут ропства вео.
Нек херојско ово дело
Брата Тирша Мирослава,
Служи као пример свима
Нека му је вечна слава!

Војислав Д. Коларић,
Смедерево

Dobre sokolske knjige

ПРЕДВОЈНИЧКА ОБУКА У СОКОЛСТВУ

16 децембра завршен је у Савезу Сокола К. Ј. тегај за жупске путујуће предјаче из предвојничке обуке.

По завршетку течаја, ови жупски предјачи требају после да буду главни наставници по својим жупама, друштвима и четама из предвојничке обуке.

Чл. 42 и 49 Закона о устројству војске и морнарице, давао је члановима сокола повластице мањег служења у кадру 3 месеца (пунорокцима), односно 45 дана (скраћенорокцима), ако је до ступања у кадар био члан С. С. К. Ј. најмање и без прекида три године и да је за то време редовно вежбао, што се има доказати уверењем друштва — чете.

Савез Сокола хтео је са своје стране да нашој војсци и морнарици да још спремније чланове у војничком погледу, те је у току прошле године решио да сваки члан сокола, поред горњег услова, мора да положи испит из извесног броја војничких предмета, које пропише начелништво Савеза.

Да би начелништво задовољило услове савезне Управе, оно је поверило израду уџбеника за ове испите, из војничких предмета, које је оно средило, члану техничког одбора начелништва, артилериском пуковнику, бр. Димитрију Павловићу.

Пуковник Павловић, уз сарадњу неколико млађих официра — чланова сокола, — израдио је књигу »Потребна знања за испите сокола који желе да служе мање у кадру«. Књига садржи 461 страну, укоришена је врло укусно у платненом повезу, штампана на финој хартији и са великим бројем фотографија и цртежа. Књига је подељена на три дела и то:

Први — општи део садржи: 1. — Правилник за полагање испита чланова С. С. К. Ј. ради служења мање у кадру 3 месеца, односно 45 дана.

2. — Упуте за подношење молби чланова С. С. К. Ј. ради служења мање у кадру 3 месеца, односно 45 дана.

Други — стручни део садржи: Соколски део предмета и војнички део предмета, који обухватају ове предмете: стројну обуку; — опис пушке 7,9 мм М. 24; — упут за чување, преглед и чишћење оружја и муниције; — наставу за гађање пушком и аутоматским пиштољем; — познавање карте и оријентација; — стражарску службу; — ратну службу и бојну отровну службу.

Трећи део садржи питања, која обухватају све потребно из свију предмета.

Књига је већ изашла из штампе у издању Савеза Сокола К. Ј. и продаје се члановима сокола и соколским јединицама по цени од 30 динара по комаду.

Књига је наишла на врло леп одзив, како код чланова сокола, тако и код несокола. Она врло корисно може послужити и резервним официрима.

По овој књизи држе се предавања и на садашњем поменутом течају. По истој се књизи имају у будуће држати сви течајеви у соколским јединицама. Ниједном члану сокола неће се спровести молба за мање служење у кадру, ако поред услова који се захтевају законом о устројству војске и морнарице, не положи испит из свију војничких предмета, који су прописани и у оном обиму оштампили у овој књизи.

Вредно је истаћи и сараднике ове књиге. То су: арт. пуковник Димитрије С. Павловић, који је и референт стрелачког одека начелништва С.С.К.Ј.; — санитетски пуковник, Др. Миливоје М. Радловић; — артилериски капетан I кл. Мирослав Т. Рашић; — артилериски поручник Драгутин А. Валтер, и савезни предјач, Рафаел Бан, за соколски део предмета.

KALENDAR »SOKOLSKA NJIVA«

Prosvetni odbor Saveza Sokola K. J., u redakciji brata Dure Brzakovića, izdao je i za 1940 godinu popularni kalendar »Sokolsku Njivu«, koji ima preko 160 strana, ne računajući opsežni oglasni deo. U kalendaru se nalaze, uz obične podatke, mnogobrojne fotografije znamenitih ličnosti, kao i mnogo snimaka iz svih krajeva naše Otadžbine.

Prvi deo kalendara posvećen je Sokolstvu. Tu su brojni članci iz pera naših istaknutih sokolskih radnika, kao br. E. Gangla, Dr. Laze Popovića, urednika br. Brzakovića i dr. U tom delu štampane su vrlo lepe pesme br. Gangla, Zmaja Jove i t. d.

Drugi deo je posvećen »Našim vrednim zemljoradnicima«, sa velikim brojem članaka o zdravlju ljudi i stoke, o raznim bolestima i predohrani od njih, i ostalim uputama za zemljoradnike.

Treći deo je posvećen našoj prošlosti, sa podnaslovom »Vitezi pera i mača«, a ispunjen je člancima i pesmama o našim narodnim velikanima.

Četvrti deo nosi naslov: »Naše bratstvo i naše jedinstvo, u kulturnim naporima i ratnim okršajima«. I taj je deo pun članaka i pesama našim najvećih narodnih ljudi, iz prošlosti i sadašnjosti. Naročitu pažnju zaslužuju članci o teškim danima iz prošlih ratova, kao i izjave istaknutih srpskih i hrvatskih rodoljuba o jedinstvu južnih Slovena.

Kalendar je vrlo ukusno opremljen, sa narodnim ornamentima na koricama, izrađenim u više boja i sa naslovom u ćirilici i latinici.

»Sokolsku Njivu« najtoplije preporučamo svima našim članovima kao i svakome prijatelju Sokolstva i jugoslovenske ideje. Pošto je interes za kalendar vanredno velik, potrebno je da ga svaki Soko i Jugosloven na vreme nabavi. Cena mu je samo 10 dinara, a naručuje se kod Saveza Sokola K. J., Beograd, Prestolonaslednikov trg 34, poštanski fah 342 (čekovni račun 57-686).

»KALENDARIC ZA SOKOLSKU OMLADINU«

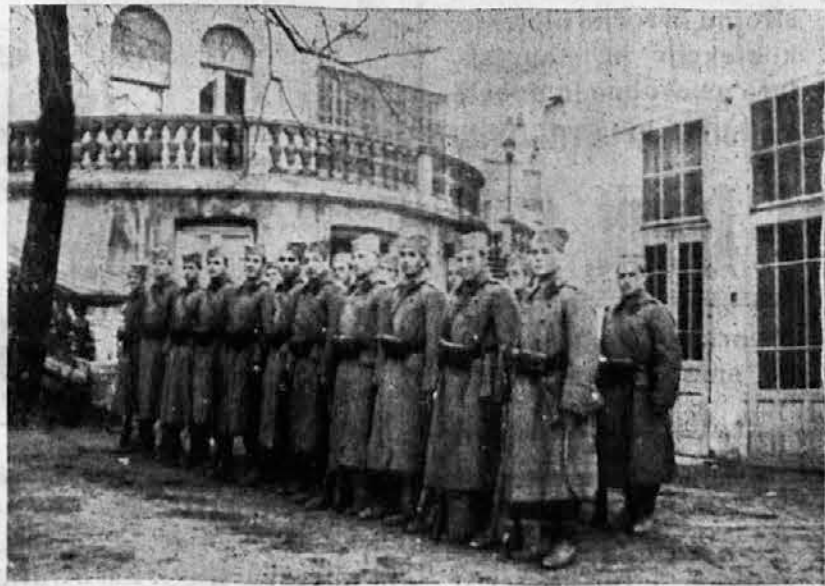
Jugoslovenska Sokolska Matica u Ljubljani izdala je nov »Kalendaric sokolske omladine« za 1940 g., u redakciji našeg dičnog brata, Engelberta Gangla. U kalendaricu, koji izlazi već dvanaestu godinu, nalaze se, pored običnih podataka, slike Nj. V. Kralja Petra II, Kralja Ujedinitelja, I zamenika starešine SSKJ br. Dr. V. Belajčića, načelnika Saveza br. I. Kovarča, načelnice s. Skalarjeve i još mnoštvo lepih snimaka. Iako kalendaric ima 64 strane, ne računajući omota, koji je vrlo ukusno izrađen, staje samo 2 dinara, pa ne bi smelo biti ni jednog sokolskog omladinca bez njega. Naručuje se kod izdavača u Ljubljani, Narodni Dom.

ZREBANJE EFEKTNE LOTERIJE SOKOLSKOGA DRUŠTVA NA VRANSKEM, DNE 10. DECEMBRA 1939

Izžrebane su sledeće srečke a) v vrednosti 25.— do 100.— din: 15, 64, 65, 85, 110, 172, 222, 226, 258, 296, 359, 399, 407, 443, 482, 692, 760, 781, 833, 888, 890, 977, 1157, 1291, 1417, 1443, 1617, 1644, 1651, 1687, 1809, 1838, 1861, 1885, 2126, 2289, 2349, 2359, 2421, 2441, 2480, 2498, 2519, 2749, 2822, 2874, 2887, 2900, 3142, 3288, 3325, 3572, 3621, 3676, 3786, 3791, 3882, 3940, 3962, 4243, 4304, 4342, 4600, 4615, 4759, 4930, 4965, 4971, 5149, 5324, 5347, 5506, 5580, 5600, 5841, 5857, 6034, 6076, 6224, 6269, 6304, 6401, 6851, 6975, 6986, 7030, 7075, 7098, 7107, 7523, 7544, 7739, 7763, 7766, 7840, 7869, 7999, 8025, 8221, 8321, 8534, 8585, 8692, 8844, 8858, 8890, 8898, 8955, 8973, 8997, 9038, 9043, 9074, 9178, 9232, 9442, 9493, 9636, 9811, 9840, 9898; b) glavni dobitki: 415, 1521, 2739, 4981, 6243, 6308, 6714, 6905, 7476, 8264, 8363, 8542, 8859.

Dobitki se moraju dvignuti med 13. XII. 1939 in 18. I. 1940.

Sokolsko društvo Vransko



Župski prednjaci na tečaju za predvojničku obuku, u Beogradu.

Zanimljivosti iz doma i sveta

Listovi javljaju, da je potpredsjednik vlade, g. Dr. Maček, primio pozdravni telegram iz Njujorka, od »pretpostavljene« 18 jugoslovenskih država i jugoslovenskog naroda, koji su se »sakupili na veličanstvenoj proslavi Dana ujedinjenja«, sa željom, da sporazum »unapredi veličinu i sreću Kraljevine Jugoslavije«.

Dubrovnik se sprema da podigne spomenik svom slavlom sinu, čuvenom naučniku, Ruderu Boškoviću. Spomenik će izraditi naš veliki vajar, Ivan Meštrović, a biće otkriven verovatno već iduće godine.

Gradački list »Tagespost« je javio, da je 11 decembra bilo otpremljeno iz Jugoslavije 50.000 kg. svinjske masti i 20.000 kg. svinjskog mesa, kao poseban dar nemačkom narodu. Taj dar je poslat od 8.000 nemačkih državljana u Jugoslaviju, koji su, na poziv generalnog konzula Neuhausa, u Beogradu, sakupili milion dinara za zimsku pomoć Rajhu.

Nemački »Kulturbund« u Jugoslaviji odlučio je da sprovede organizaciju svih nemačkih univerzitetskih studenata u našoj zemlji, pa je za vođu nemačkih studenata imenovao Willi Badla, studenta prava u Zagrebu.

Odnosi Jugoslavije i Mađarske su se u poslednje vreme u mnogo čem popravili, tako da je došlo do nekoliko manifestacija prijateljstva između dve države. Radi se na tome da dođe do što čvršćih privrednih odnosa i do što bliže saradnje Mađarske, ne samo sa Jugoslavijom, nego i sa ostalim balkanskim državama. Mađarski listovi javljaju, da bi polovinom januara trebao da poseti Mađarsku i potpredsednik jugoslovenske vlade, g. Dr. Maček.

Iz Budimpešte javljaju, da su vesti o prikupljanju Sovjetskih trupa na mađarskoj granici izazvale uznemirenje u čitavoj zemlji. Mađarski listovi ističu tom prilikom da se Mađarska oslanja na tradicionalno prijateljstvo sa Italijom.

Finci pripadaju t. zv. Ugrofinjskoj etnografskoj skupini. Mađarskoj skupini pripadaju Mađari, Voguli i Ostjaci, kojih zajedno ima oko 12 miliona. Finska grana deli se na tri skupine, permsku, kojoj pripadaju Permi, Zirjani i Vojtaci, koji svi žive u Rusiji, i kojih zajedno ima oko 750.000; — baltsku, kojoj pripadaju Vepsi, Ingrini i Voti, kojih zajedno ima samo oko pedesetak hiljada, zatim Karelijci (250.000), Livonci, Estonci (jedan i po milion) i Finci, kojih ima oko 3 i po miliona. Konačno dolazi treća skupina, povolška, kojoj pripadaju Čeremisi i Mordvini, koji žive u Rusiji i kojih ima oko 2 miliona. — Od Finaca živi u Rusiji oko 200.000, u Švedskoj oko 30.000, a u Severoameričkoj Uniji oko 350.000; i tamo imaju vrlo jake ekonomske kolonije. Fincima se približavaju i Laponci, kojih ima oko 40.000 i koji su mongolskog porekla, ali su primili jezik, koji je srodan finskome.

Agencija Stefani, jednako kao i agencija Reuter, šire vesti o vojničkim pobunama sovjetske vojske i o nemirima u Lenjingradu. Oni prenose vest danskog lista »Politiken«, da je jedan sovjetski bataljon pobio komesare i predao se Fincima; zatim da je morao u vojsci pao, što je izazvalo nezadovoljstvo kod Staljina, pa je Staljin naredio maršalu Vorosilovu, da povede istragu, zbog čega napad na Finsku nije bio uspeo. I »Neue Zürcher Zeitung« javlja, da je u Lenjingradu i Moskvi došlo do ozbiljnih nereda. Dalje se javlja, da su iz nekih sovjetskih aviona bacani letci, u kojima se pozivaju Finci da izdrže borbu, jer da

će u Rusiji doći do revolucije. Švedi javljaju, da se u Lenjingradu zvanično saopštava, da je izvestan broj lica pogubljen, zato što su izazvali nered.

Nemački ilustrovani listovi su pre neko vreme objavili slike novog, oklopnog aviona i oklopnog vlaka, koji su izgrađeni za upotrebu g. Hitlera. Avion je opremljen sa 4 strojne puške, a prati ga uvek 16 lovačkih aparata i 4 teško oboružana bombardera. Kancelarovim avionom pilotira sam armijski general, Udet. Posebni voz g. Hitlera je oboružan sa dvanaest protivavionskih pušaka i 4 protivavionska topa, a osim toga, svi vagoni imaju čelične oklope. Stakla na prozorima su neprobojna za pušane metke, a voz je oskrbljen i protiv nepada sa strane tenkova.

Nemačka štampa objavljuje ponovo nekoliko presuda zbog nedozvoljenog slušanja stranih radio stanica. Jedan građanin u Berlinu osuđen je na četiri godine robije, jedan u Diseldorfu na godinu, a jedan u Hamburgu na 1 i po godinu. — Zaplenjena je sva imovina velikog industrijalca Tisena, nekadašnjeg glavnog pomagača g. Hitlera, koji je nedavno prebegao u Švajcarsku.

Nemački listovi objavljuju vesti iz Moskve, da francuski vojni krugovi spremaju osnivanje velike armije u Turskoj, koja bi brojila preko miliona vojnika, od kojih bi polovina bili Turci, a ostalo Francuzi i Englezi. Ta vojska bi imala zadatak da vodi operacije protiv Sovjetske Rusije, u slučaju da dođe do sukoba sa Turskom. U vezi sa time treba naglasiti, da je i američka štampa već više puta donela vesti o velikoj francusko-engleskoj armiji, od preko miliona ljudi, koja se sprema u Siriji, a čiji cilj bi bio da, prema potrebi, nastupi na bilo kom istočnom bojištu gde se zato ukaže potreba. Tom vojskom zapoveda francuski general Weygand.

Sokolstvo u Međumurju Hrv. Zagorju

Vredno je istaći uspešan rad sokolskih četa u Međumurju, koje lepo napreduju, uprkos svima neprikladima i progona. Najaktivnije su čete Vratušinec, Šenkovec, Macinec, Sivica, Nedelišće, Pribislavec, Sveti Rok i dr. Borbene i nekompromisne u radu, ove čete su uspele, ne samo da ojačaju, već da steknu priznanje i onih koji nisu sokoli. Tako je, n. pr. župnik u Vratušincu, javno pohvalio rad te sokolske čete istakavši ga za primer drugim društvima. Bilo je pokušaja, da se oduzme lep dom sokola u Vratušincu, ali su svi ti pokušaji ostali bez uspeha, jer je članstvo kompaktno i odlučno u branjenju svojih prava.

Od društava u Međumurju vrlo aktivno radi ono u Murskom Središću koje ima krasan sokolski dom. Društvo u Kotoribi ostalo je bez doma, jer su se u njega uselili »Križari« i »Junaci«, uz pomoć opštine, koji su sa doma bacili napis, premazali državnu trobojku i skinuli sve sokolske slike i napise. Sve se to dešavalo na samoj državnoj granici! Ali kotoribski sokoli su ostali nepokolebivi i verni sokolskoj misli. Oni se i dalje sastaju i rade, očekujući da se popravi nanesena im nepravda.

Uspešno rade i ostale sokolske jedinice u Međumurju. Njihov rad je vrlo težak, ali može da posluži za primer i onima koje su u boljim prikladima.

U Hrvatskom Zagorju lepo radi sokolska četa Budinščina, koja imade svoj dom. Članovi se ne plaše napa-

daja, a njihova odlučnost imponuje i protivnicima. Od društava naročito je aktivno sokolsko društvo u Varaždinu, uprkos svima smetnjama. Najveće teškoće u svom radu ima društvo u Varaždinskim Toplicama, jer je ostalo bez prostorija, pošto mu je dom nepravdno oduzet. Također se bori sa ogromnim poteškoćama i sokolsko društvo u Ludbregu, kome protivnici onemogućavaju rad na sve načine. Ipak članstvo nije klonulo, već radi tiho, uvereno u konačnu pobedu sokolskih ideala.

Sadržina sokolskih listova

»NAŠA RADOST«

Izašao je i treći broj lista jugoslovenske dece, sa ovim sadržajem: U poznu jesen (V. J. Ilić); — Pjesma stradanja i bola (R. Kovač); — Rastanak (F. Katarinić); — Kralj bon-bon i pikec; — Na Sv. Nikolu (I. Bendiš); — Mali prosjak (S. Mutibarić); — Gospodar i sluga; — Skrivnosti žepne ure; — Kiča Sokolić (J. Udicki); — Prevrtljivi novac; — Sveti Nikola (J. Matešić); — Zagonetke, prilog Našim mališanima i dr.

»SOKOLSKI ŽIVOT«

List subotičkog Sokolstva donosi u svom svečanom prvodecembarskom broju, pored ostalog i sledeće članke: Najveći dan Jugoslavije, uvodnik, (Nenad Rajić, Nestor); — Naši glavni zadaci u sadašnjici (Milovan Knežević); — Novo pokoljenje; — Naš život; — Crna strana, i dr.

»OKO SOKOLOVO«

Izašao je 10 broj glasnika sokolske župe Beograd, sa ovim sadržajem: Sokolstvo i jugoslovenstvo u geslima i mislima; — Sokolske vrline (J. Kišačani); — Učitelj i Sokolstvo (M. Majstorović); — Govor pred vrstom (četiri govora); — Ludi Radovan, pesma, (M. Vasić); — Problem narodne odbrane u našoj nacionalnoj sadašnjici; — Soko i selo; — Rad u selu; — Rad u četi za vreme zime; — Da proizvodimo više i bolju pšenicu (K. Popović); — Mesec decembar; — Samo napred, pesma (Dr. V. Rašić); — Dečija strana, razne vesti itd.

»MLADI SOKO«

List naraštajaca iz Splita donosi u prvodecembarskom broju zanimljiv sadržaj: Prvi decembar (S. Lj. Petrić); — Zar kriza jugoslovenstva? (N. Serventi); — Putevi istine; — Sokolstvo i školska omladina (Z. Sinobad); — Bratska Poljska; — Rad kao odgovor; — Naša domovina (M. Puharić); — 20 novembra (A. Pokrajac); — Historijske riječi; — Sokoli za narod (Z. Trépv); — Zašto vježbamo (B. Bonač); — Pozdravljanje; — Povijest Sokolstva (Kučar A.); — Sokolski život, razne vijesti i dr.

Ako hoćete biti zadovoljni, potom kupujte za sebe in svojo družino moške klobuke, kravate, perilo vse vrste, nogavice, dokolenke in vse pletenine domačega izdelka; Ročne torbice, aktovke, nahrbtnike, denarnice; Dežnike in šolske potrebščine; — Volno za strojno in ročno pletenje, konfekcijo in manufakturo na drobno in debelo V MODNI VELETRGOVINI

A. Adamič, Kranj

Prepričali se boste, da smo najcenejši.

»VESTNIK SOKOLSKÉ ŽUPE CELJE«

Izašao je 10 broj glasnika župe Celje sa sledećim sadržajem: Naš Prvi decembar (D. P.); — Mogočen plamen iz davnine šviga... (S. N.); — Naše ujedinjenje (I. Farčnik); — Kako pa žene? (S. M.); — Štirje jesenski dnevi (D. M.); — Smola (K. V.); — Svi će sokolovi život dati (M. M.); — Moji pogledi na letošnje »Gozdno šolo« (T. Zorko); — razne vesti, itd.

»SOKOLSKA VOLJA«

Broj 151 nedeljnog lista župe Ljubljana, donosi pored ostalog značajan uvodnik o sokolskoj disciplini, spomen članak, sa slikom Kralja Ujedinitelja, povodom 17 decembra, razne vesti, pesme i dr.

»ČUVAJMO JUGOSLAVIJU«

Izašao je iz štampe 9 broj sokolskog vesnika župe Karlovac, sa sle-

ЗИМА ЈЕ ТУ- СПРЕМИЛИ СМО ЗА ВАС ТОПЛЕ ЧАРАПЕ

5 ПОЛАР
Лечије топле зимске чарапце. У њима не зебу ноге. а стају само Дин. 5- и 6-.

8 СИБИРАЦ
Топле зимске вулене чарапе. Мушке Дин. 19- Женске Дин. 15- Деције Дин. 8-, 10- и 12-.

9 ЧЕШЉАНЕ
Ово су чарапе за хладне зимске дане. Топле, издржљиве и јевтине.

25 ВАЉАНЕ
Велъорадишци! Ово су вулене чарапе за Вас. Топле и издржљиве. Пристају уз чмау и опанак.

19 ЕЛЕГАНТНЕ КАМАШНЕ.
Неопходно потребне сваком човеку. Угодно греју и чувају ноге од назеба.

Гатта

Hotel CENTRAL

OŽANIĆ VJEKOSLAV
OSIJEK, Trg Kralja Petra 6

Kavana, restaurant, hotel 32 sobe
za strance, garaža, terasa

dečim sadržajem: Rodendan Jugoslavije; — Opuštanje Sokola iz službe; — Opća organizacija pasivne zaštite; — Sokolska štampa o sporazumu; — Crna strana; — Glavu gore, Česi; — Sličice iz sokolskog života; — Za naraštajce; Vesti.

„TRIKOTAŽA“ Ivan Savnik

KRANJ

TVORNICA SVAKOJAKE
TRIKOTAŽE RUKAVICA
I MUŠKOG RUBLJA.
TRAŽITE NA ZAŠTITNU MARKU
ISKA

Terčon Albin

delikatese —
špeceraja

KRANJ, Tel. 70

preporučuje
se braći i
sestrama.

Trgovina
sokolskih
potrebština

Branko Palčić

ZAGREB, Kr. Marije 6
BEOGRAD, Balkanska 22

ČESTITA

svim svojim
mušterijama
nastupajuće
božićne
praznike.

FINTEX

СВЕТСКА МАРКА
ЕНГЛЕСКИХ ШТОФОВА

Београд, Терзије 35

Једина енглеска
фирма у држави,
која продаје
искључиво само
енглеске штофове

»SOKOLSKI VESNIK«

Broj 1 za 1940 g., lista za decu i naraštaj, koji izlazi u Sremskoj Mitrovici, donosi obiman sadržaj u članima, pesmama, igrokazima itd., iz pera poznatih sokolskih pisaca i trudbenika.

M. UKROPINA

Trgovina špeceraja
delikatesa

Svaki dan svježe
pržena kava, koju
pržimo u vlastitoj
pržioni na električ-
nom mlincu. - Odličan
bife sa raznim pićem.

OSIJEK I.

Županijska 16. - Tel. 198.

OTPREMNIŠTVO

BRZOPREVOZ

Ovlašteni izvoz dr. želj.
Kraljevine Jugoslavije
ALEKSANDAR MALEK
Franjina ulica broj 10 — Te-
lefon broj 7-05

Preuzima sve vrsti pre-
voza, preseljenja, cari-
njenja i uskladištenja
TRAŽITE BEZOBVEZNU PONUDU.

TRANSPORTNO,
SKLADIŠNO I
OTPREMNIČKO
PODUZEĆE

GUSTAV BRELIĆ
Pomorska agentura

Brzoplati:
BREG
Tel. inter. 23

S U Š A K
Masarikovo šetalište 5/1



ZATRAŽITE
CIJENIK ZA
ZIMSKO
ŠPORTOVE

PRVA JUGOSLAVENSKA
INDUSTRIJA ŠPORTSKIH
POTREPŠTINA

M. DRUCKER
ZAGREB
ILICA 39

Najveće preduzeće športskih potrepština u državi.

Proizvodi „PATRIJA“ Osijek



Braćo Sokoli!

Držite se gesla:
Svoj svome!
i kupujte samo do-
maće proizvode

Preporuča Vam se

**Amerikanski
bazar**

Marijan Bakarčić
SUŠAK, Tyrševa ul. 3

ČASOVNIČAR I JUVELIR
M. MITROVIĆ

TERAZIJE 22 (do Moskve)

ima: švajcarskih ča-
sovnika za ruku i džep,
zlatnog nakita, krista-
la, srebra, pehara i
plaketa.

Braći i sestrama popust
Cene vrlo solidne. Stručan rad
Tražite cene za izradu
klinaca i značaka.

MANUFAKTURNA TRGOVINA

M. A. Dimitrijević

OSIJEK III. — TELEFON 514

Preporučujem cenj. mušterijama svu
manufakturnu robu uz povoljne cene.

Naročito mi je čast članovima sokolskih
društava i četa staviti do znanja, da
dobavljam sve

sokolske potrepštine

za sve kategorije i da izrađujem po meri

svečane odore

za članove i članice uz najpovolj. cene i uslove

OSNOVANO
GOD. 1907

Gradska štedionica

U NOVOM SADU

Telefon štedionice 26-75

Telefon direktora 26-75

Telef. knjigovodstva 40-84

Telefon Zalagaonice 32-32

Žiro rač. kod Narod. banke

Čekovni račun kod Pošt. šted. Beograd 51.455

BAVI SE SVIM BANKARSKO-ŠTEDIONIČKIM
POSLOVIMA, KOJE OBAVLJA NAJKULANTNIJE.

PRIMA ULOŠKE

NA ŠTEDNJU za koje pruža potpunu sigurnost, jer za iste
i njihovo ukamačenje
jamči grad Novi Sad celom svo-
jom imovinom.

NJENA

ZALAGAONICA prima sve dragocenosti i robu u zalog.

Štedionica je pustila u promet

KASETE ZA ŠTEDNJU

čime se pruža mogućnost da svako dete i naj-
siromašnijih građanin postane štediša-ulagač.

RODITELJI učite svoju decu štednji.

Tvornica plina

grada Novog Sada

proizvodi plin, prvoklasni plinski koks i katran
što prodaje uz najpovoljnije cene.

GRADSKA GARANCIJA — NAJBOLJA GARANCIJA

»SIVA«

mehanička tvornica kefa, kefica
za zube, čeličnih četaka i britvica

• Osijek

Izrađuje sve vrsti kefa za
kuću, obrt i industriju

Medjunarodno otpremništvo
i konces. carin. posredništvo

SELIGMANN I DRUG

otprema pokućstva u vlastitim
patentiranim pokriv. kolima

OSIJEK I.

Telefon interurban 510 i 544 / Telegramadresa: Seligsped

BANK-CONTI: Prva hrv. štedionica podr. Osijek / ČEK-KONTO Zagreb br. 34912

Hoteli „GRAND“ i „ROJAL“ Osijek I.

Kavana i restoracija, zimski i ljetni vrt. U „Grandu“ dnevno umjetnički raspored, prvorazredna glazba. Cijena umjerena.

Sastajalište najotmenije publike.

Štamparski zavod

KRBAVAC I PAVLOVIĆ

OSIJEK I. — Desetičina 33

TELEFON 5-61 i 1-16

Fotolitografija, Offset tisak, Tiskara, Knjigovežnica, Kartonaža, Spec. odio za složive kutije, Knjižara i papirnica.

У штампи је друго коло библиотеке

СВЕТСКИ ПИСЦИ

у издању Професорске задруге Београд, под уредништвом и редакцијом Радоја Л. Кнежевића

Коло има 5 књига, у пуном платненом повезу, на финој хартији. Биће готово првих дана јануара 1940. У њему су:

Јордан Јовков, који је недавно умро у мужевној снази, и спада међу најдаровитије бугарске приповедача. Он се био сав посветио стварању бугарског романа, са мотивима из народног живота блиске прошлости и савременим догађајима.

ЧИФЛУК КРАЈ ГРАНИЦЕ

У роману **Чифлук крај границе**, богоздани приповедач Јовков, са пуно лиричности и топлине, кроз једну просту а врло узбудљиву фабулу, описује тужно пропадање великих чорбацијских имања, чифлука и, с тим у вези завладавање малог човека, чивчије, земљом својих дојучерашњих господара.

Ово чувено дело превео је с бугарског г. Синиша Пауновић.

Карел Чапек, стари знанац наше читалачке публике по „Чапековој књизи“, „Приповеткама“ (Српска књижевна задруга) и многим чланцима, дао је „највеће домете чехословачког духа на уметничком пољу у последњих неколико деценија.“

ХОРДУБАЛ

Хордубал је роман о поткарпатском сељаку. После осмогодишњег печалбарења у Америци, Хордубал се враћа у завичај, натраг своје дому, натраг својој земљи, коју треба заливати са много зноја ради мало рода, — милом крају у коме је оставио радост и песму. Али завичај у који се враћа — сад му је сасвим туђ; и не само њиве и ливаде већ и жена за којом је цезнуо, и кћи о којој је сневао, — све. Хордубал разочаран гине на крају од руке свога слуге, милосника његове жене.

МЕТЕОР

Једнога дана с небеских висина срушио се авион, за време олује. Ту је, тешко рањен један човек. Не долази к свести; све хартије су му изгореле: не види се ко је ни откуд је. Ко је тај незнани путник, тако изненада бачен на земљу? Док незнанац умире о њему размишљају четири лица крај њега: сестра опатица, неврастенични болесник, песник и лекар. Сви покушавају да проникну у тајну тога човека, свака га замишља другачије и тумачи према себи.

Оба романа превео је са чешког г. Јарослав Мали.

Херман Хесе је, поред браће Ман, највећи живи романијер Немачке. Као толики други књижевници, који су хтели да очувају независност свога пера, и Хесе је морао ићи ван отаџбине. Он је од оних даровитих људи који чине част не само својој националној књижевности већ уопште људској природи и људском духу.

ПЕТАР КАМЕНЦИНД

Роман **Петар Каменцинд**, највише читано дело тога одличног немачког писца, даје узбудљиву повест човека који, очију уперених у висине, спотиче се и страда на земљи. После више радосних узлета и тешких падова, душевни мир и срећу налази у најплеменитијем осећању, у самости.

ДЕМИЈАН

По оцени многобројних признатих критичара, **Демјан** је узор-дело у коме се као ретко где даје продубљена психолошка анализа дечака и младића. Млада-

лачка душа нигде није тако изванредно откривена. Оштар посматрач и познавалац најскривенијих кутова људске природе, Хесе нам пажљиво оцртава еволуцију младог бића кроз живалу борбу којом се једино може постати прекаљени човек. — Оба романа превела је с немачког гђа Паулина Лебл-Албала.

Франсоа Моријак, песник вечитих људских страсти, сликар је француске провинције. Поред Андреа Мораа, Диамела, Ромена и још неколицине, он је један од најчитанијих савремених француских писаца. На српскохрватски су већ преведена његова дела „Огњена река“ и „Пољубац губавца“.

ЗМИЈСКИ СПЛЕТ

У роману **Змијски сплет** Моријак је дао слику савремене дубоко разривене породице, у којој су — као у каквом змијском сплету — тесно повезани отац, мати и деца, повезани — али пуни неразумевања и пуни кивности једни на друге. Рељефно се истиче изнад свих осталих лик Оца. У младости склон племенитим људским осећајима, он је сада — у тој породици у којој жена склапа заверу с децом да би им обезбедила неокрњено наслеђе — трагично усамљен и у вечитој душевној напетости.

Роман је с француског превео г. Павле Анчић. У додатку су две Моријакове приповетке, **Ударци ножем** и **Књижевник**, у преводу г. Данила Милановића.

Едуар Естонје је један од оних француских романијера који, остајући при класичном облику романа, продиру у тамне одаје душевних збивања.

КЛИЦЕ

У своме роману **Клице**, Естонје, танан психолог, иако није хтео писати роман са тезом, дубоко је захватио проблем беспослице младога света који је прошао кроз школе, па се на крају, после више година тешкога рада и уложеног капитала нађе пред зидом који му не да ни маћи даље. Пробијање једног таквог незапосленог интелектуалца кроз живот, његова огорчења и његове сумње, тешко хрвање са судбом и људима његово постепено кварење у додиру са новцем, душе најзад лишене скрупула и цинички решене на све, кроз туђу патњу и кроз туђу опасност, — то је предмет овога дела које се с узбуђењем чита од почетка до краја. Ово је један од друштвених романа који гоне читаоца на плодна размишљања.

Цена за цело коло у претплати Дин. 175.—

У продаји ће цена колу бити Дин. 220.—

У ПРВОМ КОЛУ су ове књиге:

1. Џорџ Елиот: САЈЛЕЗ МАРНЕР, ТКАЧ ИЗ РЕВЛОА;
2. Андре Мораа: НАГОН ЗА СРЕЋОМ И МЕРИЛАЦ ДУША;
3. Рајдер Хагард: РУДНИЦИ ЦАРА СОЛОМУНА;
4. В. Сјерошевски — С. Жеромски: ПРИПОВЕТКЕ;
5. Борис Паљњак: ИВАН МОСКВА и друге приповетке.

Цена за ових пет књига само Дин. 220.— Поједине свеске Дин. 50.—

Претплата и поруџбине шаљу се ПРОФЕСОРСКОЈ ЗАДРУГИ Космајска 35, Београд, Поштански фах бр. 364, или на ЧЕКОВНИ РАЧУН БЕОГРАД бр. 51397 са ознаком „за Светске писце“. Телефон број 23-0-71.